

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 14. IV aastakäik

TEATAJA

15. juulil 1929

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:		Toimetus:		Kuulutuste hinnad:	
Aastas . . .	kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . .	kr. 40.00	
Poolaastas . . .	1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 " . . .	22.00	
Välismaale . . .	5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 " . . .	12.00	
Poolaastas . . .	3.00	12—2 p. l.			Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Majanduslikule seisukorrale rohkem tähelepanu! Eesti-Prantsuse uus kaubaleping. Maksustamisest ärraamatute järele. Auto-asjandus ja tema lähemad ülesanded. Äriakendest. Tollidirektori seletus soomlaste autode tollimise asjus. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodumaalt. Tolliteateid. Ettevõtete tegevusest. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Majanduslikule seisukorrale rohkem tähelepanu!

Meie elame praegu majandusliku kriisi tähe all. Majanduslikkudest raskustest kirjutatakse ajalehtedes, räägitakse koosolekutel ja nõupidamistel.

Paljudlele näib, nagu oleks majanduslik kriis ainult möödunud aasta pärandus. Seda põhjendatakse möödunud aasta põllusaagi ikaldusega. Kuid seda, et meie majandusliku kriisi juured peituvad, palju sügavamal, et see kriis on meie majanduspoliitika paratamatu tagajärg, seda ei taheta mõista. Otsitakse süüdlast majanduslikkudes raskustes ning tembeldatakse kord üht, kord teist poliitilist erakonda majanduslikkude raskuste isaks, aga unustatakse sealjuures, et siin on tegemist tõsisema probleemiga, mille lahendamiseks üksikud erakonnad on võimetud.

On õige, et möödunud aasta põllusaagi ikaldus meie majanduslikke raskusi suurendas, kuid samuti õige on ka, et need raskused meid varitsesid juba mõnd aastat. Sellest tunnustavad järjest kasvavad vekslite protestid ja tagurpidimine kuded ärialadel. Meie krediitpoliitika on kauemat aega püsinud vildakal alusel. Veksel on viidud külladesse, mistõttu nüüd ka põllupidajad endale on avanud tee protestitud vekslite nimekirja. Meil on kauemat aega olnud hüüdsõnaks „krediit rahvale kättesaadavamaks!“ Selle tagajärjed on nüüd käega katsutavad:

protestilaine laguneb üle maa ja pristavid ei jõua „kättesaadavaks tehtud kredite“ enam sisse nõuda.

Krediidid ja laenud on küll abinõud, aga ainult hädabinõud. Mitte iga laenuvõtja või krediitküsija ei kaalu kainelt, kas laen talle vahest hävituseks ei muutu. Teame ju nii mõndki juhtumit, kus osa seemneväljalaeenust läks moemagasin, raadiotarbeasjade kauplusse või mujale. Sarnastele laenuvõtjatele läheneb tagasimaksu tähtpäev otsekui viimne kohus, kuna nad ei ole oma „talendiga“ mitte üksnes kasulikult kaubelnud, ei ole seda isegi higerätku sees hoidnud, vaid on selle koguni ära kaotanud. Nad ei ole üksnes ise endid teinud õnnetuks, vaid ka naabreid ja sõpru vedanud sisse. Nii ütles möödunud aastal ühe jõukama kihelkonna kiriku õpetaja nende ridade kirjutajale, et tema kihelkonnas vaevalt leidub talu, mille uksele poleks kõlknud pristavi kuulutus! Arvatavasti peitus selles tüluses küll liialdus, kuid teataval määral iseloomustas ta olukorda väga kujukalt.

Teisest küljest ei ole tõsist rõhku pandud sellele, et raha väljavoolu välismaale takistada. Meie metallivabrikud kiratsevad, aga metallkaupu veetakse miljonite kroonide eest välismaile sisse. Majanduslikud ringkonnad on valitsuse tähelepanu selle peale juhtinud, kuid seal

pool pole vastavaid järeldusi tehtud. On küll kaalutud küsimust, kas ei oleks vahest otstarbekohane tööstusele selleks avada kredite, et meie tööstused siis mõnele välisriigile, kes ise otsekohe maksa ei suuda, oma valmistusi võiksid võlgu müüa, s. o. kas ei oleks otstarbekohane, et Eesti riik hakkaks mõnd teist riiki tema ostude toimimisel finantseerima! Õnneks pole tegelikult küll selleni veel välja jõutud, kuid tahte puudust oleks ülekohus salata. —

Meid valdas mõni aeg tagasi raudteede ehitamise palavik, ilma et kaalumisele oleks võetud, mis meil noil uutel teedel on vedada. Oleks ju iseenest küll väga mugav, kui raudtee lähöks läbi iga talu ukse alt, aga kas need uued raudteed ka aineliselt end tasuvad, on koguni teine ja väga tõsine küsimus. Meil räägitakse väga palju üle jõu elamisest; kahjuks ei puudutata seda küsimust riiklike ettevõtete juures. Väga võimalik, et leiaksime siis ka mõnegi ettevõtte, mille teostamisele meie kehv kukkur ei lubaks asuda.

Valitsuse uuendamise juures räägitakse palju meie majanduspoliitika sihtjoontest, ja seda täie õigusega, sest tänini on need sihtjooned küll väga segased olnud. Meil on tänini tehtud suuri ja kõlavaid sõnu üldpoliitilistes küsimustes, on märgitud sotsiaaluudusi, millised paljudele teistele riikidele võiksid eeskujuks saada, aga sellest, kuidas tervendada meie majandust, kuidas kehvale ajale vastavalt kodanikkude maksukoormatust kergendada, — see kõik on jäetud nagu teise järgu küsimus tahaplaanile. III riigikogu ei jõudnud isegi niikaugele, et ta juriidiliste isikute maksualuseid ajakohase seadusega oleks korraldanud, olgugi, et

vastav eelnõu juba kauemat aega komisjone moöda käis ringi. Kodanikkude tulumaksuseadus, parandus- ja kinni-varamaksude seadused ootasid revideerimist, aga selleni ei jõuta, kuna „suuremad kavad“ ja sotsiaaluudused võtavad aja ära. —

Meie kapitalivaases riigis on majanduspoliitika õigele alusele rajamine äärmiselt tähtis. Põllumajanduse kõrval ei tohi unustada ka kaubandust ja tööstust. Kuna siin õiged sihtjooned ja ettenägelikkus on pikemat aega puudunud, oleme sattunud ummikusse. Seisukord nõuab lahendamist ja seda peab meile värske riigikogu ühes tema poolt ametisse pandud valitsusega andma. See on raske töö, aga just raske töö jaoks on kodanikud oma paremaid mehi seadusandlikule tööle saatnudki. Tahaksime loota, et ametisse astuv valitsus, kelle heade püüete ja asjatundlikkuse juures meie ei kahtle sellele tööle tõmbab ligi ka kaubandus- ja tööstuslike ringkondade avalikõigusliku esinduse, arvestades ja võttes kuulda viimase soovide ning nõuandmisi. Lahkunud valitsus andis parima tõenduse selleks, kui eba-produktiivselt saab siis majandust korraldada, kui see tehakse ainult „roheline laua“ asjaks. Üld- ja rahvamajanduse seisukorra parandamine ei ole erakonnalik ülesanne, vaid selles peitub kogu riigi ja ta kodanikkude heakäekäigu pant. Seepärast tuleb ka küsimuste lahendamisele, mis sellega ühenduses, tõmmata kaasa kõik ringkonnad. Vastasel korral võib majanduslik kriis muutuda meil mõneks „tänavalapseks“, kelle isa asjata otsitakse ja kelle sündimist poliitilised erakonnad valimiseelsetes palavikkudes üksteisele patuks panevad.

R. B.—n.

Eesti-Prantsuse uus kaubaleping.

Saades üle sõja-aastate läbi tekkinud raskustest hakkas Eesti kohe muude riiklike ülesannete hulgas korraldama ka oma majanduslikku elu, ja mitte ükski siseriigis, vaid ka välismaadega luues majanduslikke sidemeid ja läbikäimist. Viimases töös osutuvad meile eriti tähtsaks kaubalepingud, millistes määratud kindlaks alused kaubanduslikuks läbikäimiseks lepinguosaliste riikidega. Esimesena hakkas meil maksuma kaubaleping Prantsusmaaga, nimelt 15. VIII 22. a. Ühtlasi sai see kaubaleping n.-ö. alusmüüriks kogu meie kaubalepingute süsteemile, mis sellele lepingule andis erilise koha hiljem sõlmitud kaubalepingute kõrval. Et täita seda suurt osa, pidi Eesti-Prantsuse kaubaleping loomulikult olema meile kõi-

giti kohane — praktilistele elunõuetele vastav. Nagu pärastised kogemused näitasid, ei vastanud Eesti-Prantsuse kaubaleping küllalt nendele suurtele nõuetele. Milles seisid siis puudused ja kuidas need tekkisid?

Eeltööd Eesti-Prantsuse kaubalepingu sõlmimiseks algasid juba 1921. aastal. Meie majanduslikus elus ei olnud siis veel kindlat suunda. Loodeti näiteks töusu raskele metallitööstusele, transiitkaubandusele ja veel mitmele teisele majandusharule, milleks tol ajal oli tõesti eeldusi, kuid hiljem muutus olukord tunduvalt. Tolleaegse seisukorra ja väljavaadete järele sündis loomulikult ka Eesti-Prantsuse kaubalepingu sisu koostamine meie poolt. Üldist enamsoodustust Prantsusmaa tol ajal meile

ei annud. Tuli seada kokku kaupade nimekiri, mille peale nõutada tollisoodustusi. Seda tehti: Eesti-Prantsuse 1922. a. kaubalepingu lisasse B võeti üles need Eesti kaubad, millele Prantsusmaa lubas oma minimaalsed tollimäärad, ja lisasse C kaubad, millistele ette nähtud protsentuaalne alandus üld- ja minimaaltariifi määrade vahest. Et tol ajal meil aga puudusid väliskaubanduse alal tarvillised andmed, siis võeti soodustatud kaupade nimekirja kaupu, mille väljavedu Prantsusmaale ei annud soovitud tagajärgi, kuna teiselt poolt nimekirjast jäid välja mõningad kaubad, mille ekspordiks Prantsusmaale osutus rohkem võimalusi. Nii muutus kaubaleping Prantsusmaaga meile ajajooksul mitmeti ebasoodsaks, mispärast selle lepingu revideerimise vajadus sai enesestmõistetavaks. Eestil oli põhjus seda eriti soovida, sest Prantsuse-Saksa kaubalepingu sõlmimise järele muutis Prantsusmaa oma seisukohta kaubalepingute suhtes üldse. Varem keeldus ta andmast üldist enamsoodustust — minimaaltariifi määri — kogu ulatuses, välja arvatud varematal aegadel sõlmitud kaubalepingud. Prantsuse-Saksa kaubalepingu jõusseastumise järele on aga Prantsusmaa nõus oma kaubalepingute kontragentidele andma üldist enamsoodustust. Eestil oli tarvis seda kätte saada, mispärast ta Prantsusmaale tegi ettepaneku: võtta 1922. a. kaubaleping revideerimisele.

Kuid mitte ükski Eestile ei olnud 1922. a. kaubaleping kujunenud ebaotstarbekohaseks, vaid ka Prantsusmaa ei olnud temaga enam rahul. Seega sai kaubalepingu revideerimise soov mõlemapoolseks. Vana kaubaleping töötati siis tegeliku elu nõuete kohaselt ümber. Uus kaubaleping on juba astunud jõusse, arvates 29. maist k. a. Uue kaubalepingu põhjal kasutavad kõik Eesti kaubad sisseveol Prantsusmaale üldist enamsoodustust, teiste sõnadega — minimaalseid tollimääri. Osa kaupade kohta on need määrad veel eriti fikseeritud ja koondatud kaubalepingu lisasse B. Selles nimekirjas esinevad mõned meie nahakaubad, puukaubad, põlevkiviõli ja selle saadused, tärklis, mööblid, tühnitööstuse artiklid ja vineer.

Seega saame Prantsusmaalt maksimaalsed soodustused, mida ta annud või annab mõnele kolmandale riigile.

Üldine enamsoodustus osutub tervele reale meie kaupadest väga tähtsaks. Nii olid meile vanas kaubalepingus minimaaltariifi määrad nähtud ette ainult osale lihasaadustest. Puudus enamsoodustus näiteks värske, jahutatud ja

külmutatud loomaliha kohta. Kartulijahu pealt saime vana kaubalepingu põhjal tollisoodustust 30% maksim. ja minim. tollimäärade vahest. Selle soodustuse juures tuli meil kartulijahult Prantsusmaal maksa tolli 217 fr. per 100 kg., kuna minimaalne määr on kõigest 70 fr. per 100 kg. Propside pealt vanas lepingus meile alandust ei olnud, maksim. määr on 0,05 fr., minim. määr 0,03 fr. per 100 kg.

Väga tähtis on üldine enamsoodustus meie vineerkaupadele. Vanas kaubalepingus saime nendele tollisoodustust 50—80% maksim. ja minim. määrade vahest, kuid see vahe on Prantsuse tollitariifis väga suur: toolipõhjad vineerist, lihtsad — maksim. toll 340 fr., minim. toll 85 fr. per 100 kg.; toolipõhjad vineerist, ilustatud — maksim. toll 520 fr., minim. 130 fr.; vineer — maksim. 425 fr., minim. 106 fr. per 100 kg. Seega saavad meie vineerkaubad nüüd Prantsusmaal tunduvalt madalamate tollimäärade osaliseks kui seda olid konventsionaalmäärad vanas kaubalepingus. Sedasama tuleb öelda tekstiilkaupade, tsemendi, põlevkiviõli ja selle saaduste ning paljude muudegi kaupade kohta, millised Prantsuse turust huvitatud. Vana kaubaleping ei suutnud meie ekspordi Prantsusmaale soovitatavalt edendada. Viimastel aastatel on see läinud tagasi, nagu näitavad järgnevad arvud. Sissevedu Prantsusmaalt oli: 1925. a. — 132,5 milj., 1926. a. — 266,7 milj., 1927. a. — 338,1 milj. ja 1928. a. 513,5 milj. sendi väärtuses. Seega on sissevedu Prantsusmaalt järjekindlalt suurenenud. Väljavedu Prantsusmaale arenes samal ajal aga vastupidiselt: 1925. a. — 458,5 milj., 1926. a. — 493,1 milj., 1927. a. — 131 milj. ja 1928. a. — 167,7 milj. s. väärtuses. Viimase aasta väljavedu on kolm korda väiksem sisseveost.

Meie väljaveost l. a. moodustab peaosalt selluloos (103 milj. s. eest). Peale selle läks männi- ja kuuselaudu (23,5 milj. s.), vineerist toolipõhju (20 milj. s.), puust mööbleid, töötlemata hobusenahku, lina, vineeri, kaltse jne. Vähe on läinud ka kalakonserve, küpsiseid, jõhvika- ja pohlamarju, likööri, seeni, põlevkiviõli saadusi jne. Üldiselt on meie väljavedu Prantsusmaale nõrk, kuigi ei puudu väljavahetel elavamaks kaubavahetuseks. Uus kaubaleping pakub selleks märksa rohkem võimalusi kui vana kaubaleping.

Mis puutub meie poolt Prantsusmaale antud soodustustesse, siis on need samuti viidud üldise enamsoodustuse alusele, mida küll Prantsusmaa kasutas ka vana kaubalepingu põhjal. Et meil aga uued maksim. ja minim. tollimää-

rad veel ei ole maksma pandud ja ka raske on ette näha, millal see sünnib, siis on uue kaubalepingu lisasse A võetud üles Prantsuse kaubad ja neile fikseeritud tollimäärad. Vana kaubalepingu määradega võrreldes on uue lepingu määrad mitmeti muutunud. Osa uue lepingu lisas A ettenähtud kaupadest end. lepingus minim. tolli osalised ei olnud ja on nüüd saanud soodustusi. Edasi on osale kaupadest end. tollisoodustusi suurendatud, osale kaupadest vähendatud ja ühel osal endised soodustused kustutatud.

Mis puutub uutesse ja täiendavatesse tollialandustesse, siis on need tehtud mitte üksi selleks, et Eesti-Prantsuse uue kaubalepingu põhjal anda vastavaid tollialandusi üksi Prantsuse kaupadele, vaid üldiselt tarvilikuks tunnustatud põhimõttel — alandada üldse vastavate kaupade tolli. Pealegi on suurem osa nendest uuesti või täiendavalt alandatud määradest juba varem võetud üles riigikogule esitatud minimaaltariifi kavasse.

Prantsuse kaubad, millised saavad uue kaubalepingu põhjal uusi või täiendavaid soodustusi:

Eesti tollitar §§ ja pp.	Kauba nimetus*)	End. le- pingtoll k. fr. per kg.	Uus lep.-toll k. fr. per kg.	Üldtoll k. fr. per kg.
15 ¹	Vanilje	10.50	10.—	21.—
19 ¹	Kakao ubades	0.144	0.10	0.18
27 ^{1a}	Konjak, armanjak, vaatides	12.—	6.—	15.—
27 ²	Konjak ja armanjak, pudelites	15.60	8.— 12.—	19.50
28 ^{1a}	Vein alkoh. mitte üle 16°, vaatides	2.48	2.—	4.50
28 ^{2a}	Vein, pudelites, mit- tevahutav	3.30	2.50	6.—
28 ^{2b}	Vahuvein	7.80	5.—	12.—
54 ¹	Nahad, ümber töötat- mata, kuiv. soolatud .	0.02	tollita	0.02
54 ²	Nahad, ümber töötat- mata, märjalt soo- latud	0.04	tollita	0.04
86	Terpentiin, puhastatud	0.234	0.20	0.29
119 ¹	Kosmeetikakaub., pii- rituseeta	14.63	12.—	29.25
119 ²	Kosmeetikakaub., pii- ritusega	60.97	40.—	121.94

*) Kaubanimetused selles tabelis kui ka järgmises ja alamal tekstis on lühendatud ja mõned neist näitavad ainult üksikut kaubasorti nimetatud kaubast.

Eesti tollitar §§ ja pp	Kauba nimetus*)	End. le- pingtoll k. fr. per kg.	Uus lep.-toll k. fr. per kg.	Üldtoll k. fr. per kg.
120 ¹	Seep, kosmeetiline . .	6.08	5.—	7.60
120 ²	„ lihtne	0.94	0.50	0.94
124 ³	Parkimisekstrakt . . .	0.028	0.02	0.04
125 ^{2a}	Ooker	0.031	0.02	0.052
195 ¹	Siidist riie	70.88	50.—	101.25
195 ²	„ paelad	94.50	60.—	135.—
197 ¹	Poolsiidist riie	40.56	25.—	50.70
197 ²	„ paelad	54.—	30.—	67.50
207 ¹	Pitsid, siidist	112.50	90.—	225.—
207 ²	„ teised	54.—	30.—	67.50
209 ^{1a}	Naister. pealisriided, villased	24.—	15.—	30.
209 ⁷	Daamide kütbarad . . .	252.—	125.—	360.
210 ¹	Kütbarad, vildist	1.64	1.20	2.34
210 ⁴	„ õlest	10.48	8.—	14.69
213 ¹	Suled	393.75	200.—	562.50
213 ²	Kunstlikud lilled	141.75	100.—	202.50
215 ²	Pudukaup, lihtne	12.28	10.—	17.55

Peale viimases tabelis nimetatud kaupade on uues kaubalepingus märksa alanenud ka autode toll, moodustades nüüd endise kaubalepingu konventsionaalmääradest läbistikkuni 20 kuni 30%. Siinkohal veab veel märkima, et muutunud on ka autode tollimise alused: senini arvati autode tolli nende raskuse järele, uue kaubalepingu maksmahakkamisega aga mootori jõu järele. Suhteliselt on rohkem alanenud väike-sejõuliste autode toll.

Prantsuse kaubad, millel uue lepingu järele vähem soodustust kui enne:

Eesti tolli- tar. §§ ja pp.	Kauba nimetus.	Endine le- pingtoll k. fr. per kg.	Uus leping- toll k. fr. per kg.	Üldtoll k. fr. per kg.
15 ³	Pipar	0.21	0.40	0.42
37 ²	Sardiinid	2.85	3.—	5.70
88 ^{1b}	Kunmišiniid	0.715	1.—	1.43
113 ¹	Arstirohud, doseer. . .	3.06	4.—	6.11
117 ^{1a}	Oliivõli	0.13	0.15	0.494
167 ^{4 5}	Põllutöömasinad . . .	0.014	0.02	0.02
167 ⁶	„	0.04	0.06	0.06
169 ¹	Kinofilmid, koolidele.	0.44	2.—	0.73 *)
177 ^{2f}	Paberossi paber	0.26	0.40	0.40
199 ²	Villane riie, raske . . .	8.48	10.—	11.80

*) Riigikogule esitatud uues maksimaal- ja minimaaltollitariifide kavast on toll filmidel ette nähtud — üldtoll 7 k.-fr. ja minimaaltoll 4 k.-fr. per kg.

Mis puutub põllutöomasinatesse, siis on praegu maksvas Eesti-Ungari kaubalepingus nende peale antud sama suur tollialandus kui oli ette nähtud endises Eesti-Prantsuse kaubalepingus ja seda tollialandust kasutavad kõikide enamsoodustatud riikide, seega ka Prantsusmaa, põllutöomasinad ja -riistad, mis nimetatud tollitariifis § 167 pp. 4, 5 ja 6.

Kustutatud on uues Eesti-Prantsuse kaubalepingus vana kaubalepingu soodustused järgmistelt Prantsuse kaupadelt: riis, ploomid, dadlid, valmis sinep, liha-, puu- ja aiavilja konservid, safran, nelgipeakesed, toores kohv, tee, puuviljast maiustused, kompvekid, keedised, mahlad, küpsised, mineraalveed, ševroo- ja seemisnahk, lakknahk, nahkkindad, jalanõud siidist ja poolsiidist, pudelikorgid ja korgist teosed, tiseriteosed, portselaanteosed, kampil, viinakivi, vaikude sulatised õlides, piirituselakk, õililakk, mitmesugused värvimise ekstraktid, saapakreem, tint, valge plekk, mitmesugune noakaup, filmid peale koolifilmide, masinad (tollitar. § 167^b), päevapildi- ja kinoaparaadid, pikksilmad ja prillid, tapeedid, sammetist paelad ja lindid, vilt ja viltriie, villane riie ja kaup (sama tehniliseks otstarbeks kaasa arvatud), kerge villane riie ja villane riie tööstuse otstarbeks, siidist kujutud teosed, poolsiidist kujutud teosed ja muu kujutud kaup, sukad ja sokid, siidist posamenttöö, pitsid siidist ja muud pitsid, väljaõmblused siidist, siidist ja poolsiidist vihma- ja päevavarjud, meeste pealisriided — villased, riided siidist ja mitmesugune pudukaup.

Tubaka kohta on uues lepingus vana lepingu tollialandus (20%) kustutatud ja selle asemel lepingu lisadeklaratsiooni võetud üles tingimus, et tubak, mis veetud välja Prantsuse või Eesti kaubamajade poolt, mis asuvad Prantsusmaal, ja kantud sisse Prantsuse kaubandusregistrisse, ja mis veetud sisse Eesti või Prantsuse kaubamajade poolt, mis asuvad Eestis, ja kantud sisse Eesti kaubandusregistrisse,

lastakse Eestisse sisse minimaaltariifi maksudega. Tollialandus tubakale, mis oli ette nähtud tubakale vanas Eesti-Prantsuse kaubalepingus, esineb samas suuruses ka maksvas Eesti-Ungari kaubalepingus. Peale selle on tubakale (lehtede) nähtud ette alandatud tollimäär ka Eesti-Türgi kaubalepingus, nimelt 2,40 k. fr. per kg.

Peale loetletud kaupade on tollisoodustusi saavate kaupade nimekirjast jaetud välja veel mitmesuguseid vähema tähtsusega kaupu.

Peale tariifilise osa pakub uus kaubaleping meile ka mitmesuguseid muid paremusi. Nii muutub tariifide käsitlemine meile märksa lihtsamaks: vanas kaubalepingus tuli meil arvestada kolme liiki Prantsuse tollimääradega — minimaaltariif lisas B nimetatud kaupadele, protsentuaalne alandus maksimaal- ja minimaaltariifi määrade vahest lisas C nimetatud kaupadele ja maksimaaltariif teistele kaupadele. Nüüd saavad kõik meie kaubad minim. tariifi määrade osaliseks. Samuti muutub märksa lihtsamaks uue lepingu tariifilise osa käsitlemine meie importööridele kaupade sisseveel Prantsusmaalt Eestisse.

Edasi pakub uus leping veel mitmesuguseid kergendusi ja paremusi tolli formaliteetide alal. Nii on uues lepingus nähtud ette, et meie tollivõimude ja kaubandus-toöstusministeeriumi poolt valjaantud päritolutunnistused on vabastatud legaliseerimise sundusest. Päritolutunnistusest on täiesti vabad järgmised meie kaubad: või, munad, sealiha, toored nahad (soolatud, kuivatatud, suitsetatud või pargitud), vaikusisaldavad puud paberimassi valmistamiseks, lina, linaseemned külviks, tselluloosimass.

Kokkuvõttes võib öelda, et uus Eesti-Prantsuse kaubaleping pakub endise lepinguga võrreldes mõlemale lepinguosalisele mitmesuguseid paremusi ja töötab seega soovitatavalt aidata kaasa kaubavahetuse elustamiseks mõlema maa vahel.

Maksustamisest ärraamatute järele.

Juriidilistele isikutele kuuluvate kaubandus-tööstuslike ettevõtete maksustamine sünnib teatavasti puhaskasu pealt, mis tehakse kindlaks ärraamatute alusel, kuna füüsiliste isikute maksustamine sünnib suuremalt jaolt keskmise kasuprotsendi järele, mis on arvatud välja puhaskasu alusel. Võib ka siin tõestada oma puhaskasu

raamatutega, kuid suuremalt jaolt osutuvad raamatud puudulikkudeks ja need lükatakse maksukomiteede poolt tagasi. Sagedasti tundub see aga ettevõtjale võõrastavana, sest iga ettevõtja katsub raamatuid pidada korralikult. Vaatleme lähemalt neid põhjusi, mis võimaldavad maksukomiteedele raamatute tagasilükkamist.

Raamatud, mis esitatakse puhaskasumaksu komiteedele, võivad osutada mittevastuvõtavateks ja puudulikkudeks järgmistel juhtudel:

I. Puhaskasu väljaarvamiseks.

1. Kui on esitatud raamatud, mille järele on toodud välja üldine tulemus (kasu või kahju), mis ettevõtte on saanud, kuid puudub võimalus teha kindlaks, millistest üksikutest sisuosadest see koosneb.

2. Kui on jäänud esitamata mõned suure tähtsusega raamatud, nagu kassa-, kaubaraamat jne.

3. Kui on esitatud kõik raamatud, kuid ilma väljavõteteta neist ei ole võimalik teha kindlaks kulusid, milliseid ei saa võtta arvesse maksulase kasu arvutamisel, s. o. milliste võrra tuleb bruttotulu kas vähendada või suurendada.

A. Ettevõtte lõppbilansile peavad vastama aruandes üksikud arved, mis on seatud kokku nii täielikult, et neist oleks näha.

1) millised tehingud ja kui suurel viisil on toimitud aruandeaastal;

2) milliseid tagajärgi on annud iga tehing (kasu või kahju);

3) millised lopulausendid iga arve järele eraldi on antud üle bilansi aktivasse või passivasse, milline peab täpselt väljendama ettevõtte seisukorda operatsiooniaasta viimseks päevaks.

B. Kauba-, kassaraamat ja reskontro ilma peraraamatuta ei võimalda puhaskasu kindlaks-tegemist.

C. Kui teiste raamatutega ei esitata kassaraamatut, võivad raamatud jääda läbi vaatamata.

D. Hariliku pävaraamatu iseloomuga raamatud ei ole küllaldased saadud kasude kindlaks-tegemiseks.

4. Kui komitee esimehe nõudel ei esitata tõendavaid dokumente raamatute sissekirjutiste tõenduseks või jällegi ei esitata algupäraseid raamatuid ja kui sealjuures arvestatud summast ei saa tervelt või osaliselt arvata kasude juure. Siia kuuluvad ka juhud, kui raamatutes ei ole kulud spetsifitseeritud, nagu remondi-, sõidu-, amortisatsiooni-, ärikulud, palgad jne. Spetsifitseeritud arvete ja dokumentide puudumisel ei ole komiteel võimalik lahutada maksu alla käivaid arveid maksuvabadest arvestest ja ühes seega teha kindlaks puhaskasu.

5. Kui raamatud vormilisest küljest ei vasta kaub.-sead. nõuetele. Kaub.-sead. § 675 näeb ette, et raamatud peetakse korralikult ilma parandusteta, kraapimisteta ja vahelekirjutusteta

idade vahele kui ka vabale reale lausendite vahel. Raamatute sisseseadmisel peavad nende lehed olema nummerdatud.

6. Kui raamatutele, mis peetakse võõras keeles, ja väljakirjutistele neist ei ole lisatud juure kinnitatud tõlge, kui sarnane on tarviline; Heebrea keeles peetud raamatuid tõlketa üldse ei võeta vastu.

7. Kui raamatud ei ole lõpetatud. Lõpetatuiks loetakse raamatud:

a) Kui need sisaldavad tehinguid ajavahemiku kohta, mis võrdub 12 kuule, olenemata sellest, kas kalendri- või operatsiooniaasta kohta.

b) Kui raamatutes on lõpetatud kõik arved ja on tehtud nii kuu- kui ka aastakokkuvõtted.

c) Kui raamatud sisaldavad bilansi-, kaupade-, materjalide- ja tootmisarveid aasta aluks ja lõpuks, kasude- ja kahjudearvet, kapitalidearvet jne.

Tarviduse korral peab olema võimalus algbilansside tõestamiseks eelmiste aastate raamatutega või notariaalsete väljakirjutistega neist. See nõue on tingitud tarvidusest kontrollida ülekandeid ja seega teha kindlaks, et raamatud on alustatud õieti. Aruandvais ettevõtteis täidavad seda ülesannet revisjonikomisjonid.

Lõppbilansile peavad vastama aruandes üksikud aruanded, mis on seatud kokku nii, et neist oleks näha, missugused operatsioonid ja kui suures ulatuses on toimitud aruandeaastal, missuguseid tulemusi (kasu või kahju) on annud iga operatsioon ja missugused lausendid iga arve järele on kantud lõppbilanssi, mis peab täpselt näitama ettevõtte seisukorda operatsiooniaasta lõpupäeval.

Deebitorid näidatakse aktivas nominaalsummas, kahtlased võlad nende oletatavas väärtuses, kuna lootusetud võlad eraldatakse.

Väärtpaberid näidatakse bilansis nende ostusummaga. Kui aga viimane on kõrgem börsihinnast, siis tegevusaasta lõpupäeval börsihinnaga.

Aruandeaasta lõpuks järelejäänud kaubad ja muud müügiks määratud esemed näidatakse bilansi aktivas nende tootmis- või ostuhinnaga. Kui aga järelejäänud väärtuse vähenemisel neid hinnatakse ümber, peab esitama ümberhindamise aluseks olevad tõendid.

Maa, metsad ja muu kinnisvara, samuti ka ehitised, sisseseaded ja muud müügiks mittemääratud esemed näidatakse bilansi aktivas ostu- või valmistushinnaga arvates juure kapitaalremondi kulud.

Ettevõtete põhi-, tagavara- amortisatsioon- ja muud erikapitalid, samuti ka obligatsioonikapitalid näidatakse bilansi passivas nominaalväärtuses.

Kreeditorid näidatakse ka bilansi passivas kohustuste nominaalväärtuses.

Bilanss peab sisaldama vahet aktiva ja passiva vahel, mis on tekkinud kahjustest või kasudest operatsiooniaasta jooksul.

8 Kui raamatutes on näidatud teistelt ettevõtelt saadud kaubad, mille hindu on võimatu kontrollida võrdlusele börsihindadega. Seda võib tulla ette järgmistel juhtudel:

a) kui on tegemist ettevõtte raamatupidamisega, kus müügiesemeteks on oma põllumajanduslikud saadused, nagu metsamaterjalid oma metsast, oma talu piima- ja muud saadused jne., aga ainult siis, kui raamatutes näidatud hindu ei ole võimalik võrrelda turuhindadega;

b) kui arvepidamine on esitatud tööstusliku ettevõtte kohta, kus töötatakse ümber oma või renditud talu saadusi, näiteks saeveski, kus töötatakse ümber metsamaterjali oma metsasaadustest või ka ostetud raidelankidest, kui hindu ei saa tõestada turuhindadega;

c) kui kaubanduslik ettevõtte saab müügiesemeid ettevõtja tööstuslikust ettevõttest, mis asub teises linnas või maakonnas ja maksustatakse kohal, näit. jahuladu, mis saadud oma rukkist, tingimusel, kui hindu on võimatu võrrelda turuhindadega;

d) kui on esitatud tööstusliku ettevõtte raamatud, kelle saadused täielikult või osaliselt on läinud oma lattu või kauplusesse, tingimusel, kui hindu on võimatu võrrelda turuhindadega.

9. Ärraamatuid ei võeta vastu puhaska u kindlakstegemiseks, kui selgub, et on arvestatud kulud, mis langevad mitmele ettevõttele. Näit. kui kuluks on kantud palk juhatajale mitte üksi käesoleva ettevõtte juhatamise eest, vaid ka teiste ettevõtete eest, mis kuuluvad samale ettevõtjale; palk raamatupidajale, kes peab veel sama omaniku teiste ettevõtete raamatuid, % % mitme ettevõtte eest, ja sõidurahad omanikule ja kaubareisijatele, kes ajavad mitme ettevõtte asju. Erand tehakse ainult siis, kui on võimalik sarnaseid kulusid ettevõtete kaupa eraldada ja arvata juure maksu alla kuuluvale kasule.

10. Kui raamatud sisaldavad kulusid, mis

ei kuulu ettevõttele, ja neid on võimatu eraldada ja kasule liita juure.

11. Kui raamatutest ei ole kantud läbi hinnaalandused kaupadelt, kuna kaupade hinnad on aga kalkuleeritud faktuuri alusel.

12. Kui raamatutest ei ole kantud läbi kaubad hindadega, millised on omanik võtnud enda tarvituseks, ja on võimatu nende hindu teha kindlaks kasule juurearvamiseks.

13. Kui bruttotulu hulka ei ole arvatud mõnesugused alalised või juhuslikud sissetulekud, nagu tulu riiehoiust restoranides jne.

II. Raamatuid ei võeta läbikäikude kindlakstegemiseks:

1. Kui raamatute võrdlusest selgub, et nad ei vasta üksteisele, kui raamatute võrdlusele või lõendavate dokumentide puudumisel komitees leiduvatel andmetel selgub, et raamatutes näidatud läbikäik ei vasta tõelistele oludele.

2. Kui väliste tunnusmärkide järele komitee võib teha kindlaks, et raamatud on seatud kokku ainult tema jaoks, kui näit. sissekanded on raamatutes tehtud värske tindiga ja ei ole näha, et neid oleks peetud aasta jooksul, sissetulek ja väljaminek on kantud sisse ainult kroonides ilma sentideta, kui puuduvad kuukokkuvõtted jne.

3. Kui selgub, et raamatud ei sisalda kõiki ettevõtte tehinguid. Näit. kui selgub, et komisjoni kontor esitab mitte üksi raamatutes näidatud isikuid ja asutisi, vaid ka teisi; kui sama komisjoni kontor peale komisjoni kaupade ajab ka äri oma käel ja ei kanna viimaseid tehinguid raamatutest läbi; kui raamatutes ei ole näidatud võlgumüüki jne.

4. Kui on pandud ette kassaraamat ilma kaubaraamatuta.

Eriti ei võeta läbikäikude kindlakstegemiseks arvesse apteekide retseptuuriraamatuid, sest need ei sisalda kõiki läbikäike.

Ka ei saa võtta arvesse apteekide poolt teravishoiuvalitsusele teatatud läbikäike, kui teravishoiuvalitsus ei ole neid tunnistanud õigeks.

Need oleksid lühidalt põhjused, millal ärimaksukomiteed võivad lükata tagasi ärraamatud.

Missugused kulud ärraamatute järele arvatakse maksustamisel kasudele juure, sellest teine kord.

A. K.

Auto-asjandus ja tema lähemad ülesanded.

Auto konstruktiivsed defektid.

Suvehooaja alguse ja meie maanteede võrgu seisukorra üldise paranemisega käsi-käes käib ka kogu meie jõuvankrite pere elavama tegevuse algus. Moodsad mehaanilised liikumisvahendid, nagu seda on auto, omnibus, traktor, on oma odava liikumisenergia, kättesaadavuse ja kiire edasitoimetuse tõttu juba varemalt aastail rahva laiemates ringides endale leidnud sooja poolehoidu ja loodetavasti suureneb see, kui eeloleva hooaja ilmastiku tingimused vähegi lubavad, veelgi tublisti. Kehv palgatööline ei jäta omnibust tarvitamata, kuna beati possidenti*) kihutab edasi oma säravas eraautos.

Loomulik, et eelolev ja end aeglaselt lahti rulliv hooaeg pidi oma algmomentil ikkagi väljendades teatavat pidulikkust, teatavat paradeerimist, oma viimsed moeuudised avatlevalt laduma välja publiku silmi ette.

Selleks hooaja sissejuhatavaks faktoriks tahis olla meil Tallinnas 3.—6. maini s. a. ärapeetud autode, lennukite ja mootorite näitus. Võib olla, et meie põhjamaa äärmiselt kinnine ja raskesti ekspansioonivõimeline iseloom oli süüdi selles, et nimetatud täiesti õigustatud ja ajakohane näitus ikkagi piirdus kohalise kitsama ringi huvide rahuldamisega. Välismaail, kus rahva iseloom on temperamentsem, ainelised olud on stabiilsemad ja ostujõud vastavalt kõrgem, omavad vastavad ettevõtted suurejoonelise rahvusliku pidustuse ilme.

Mis puutub väljapanekute autode osasse, siis oli see õnnestunud nii masinate arvu kui ka maitsekalt läbimõeldud dispoositsiooni suhtes. Arvurikkais paviljonides demonstreerisid üksikud mudelid kui ka nende grupid oma avatlevaid kontuure publiku kritiseerivate pilkude all. Üldiselt võis eksponeeritud tüüpide arv olla kaugel üle 30.

Nende keskel figureerisid nii väga ja väga tuttavad ja üldtunnustuse leidnud firmade masinad: Ford, Studebaker, Chevrolet, Renault, The Nash Motors Company, siis Citroen, Hudson, Motor Car, Oakland, Pontiac ja Cadillac.

Sama kirevad kui üksikute masinate kontuurid olid ka nende hinnad ja need olidki ainsamaks faktoriks, mis jahutas nii mõnegi tärganud põlevaunistuse sädeme... Eesrinna samumusid muidugi säärased hiiglased, nagu „Cadillac“ oma 20.000—25.000 krooniga ja alles kaugel allpool järgnevad kõigile tuntud „Ford“, „Chev-

rolet“ j. t. Ameerika mudelid, kõikudes 3000—4500 kr. vahel. Lisades meelitavale värviküllusele veel juure ülekeeva reklaami, vastutulelikud maksutingimused jne., on arusaadav, et meie jõuvankrite arvuline koosseis laieneb kiiremalt kui see ehk rahvusmajanduse seisukohalt kapitalide investeerimise mõttes oleks soovitatav. Teiselt poolt aga mõjub mehaaniliste liikumisvahendite edenemine tähtsal määral kogu meie kaubandus-tööstuselu pulseerimistempo tõstmisele elavalt kaasa, sidudes ka eemalolevaid metsanurki ühiseks majanduslikuks tervikuks.

Selles mõttes on igalpool kriipsutatud alla ja hinnatud mootori suurt kultuurilist tähtsust. Mis puutub meie auto-pargi — liikuva koosseisu arvulisesse osasse, siis on see loomulikult võrreldes Inglismaa ja Ameerikaga väljaspool võrdlusvõimalusi.

Kogu registreeritud autode, veoautode, omnibuste jne. üldarvu hinnatakse praegu mai keskel ca 2272 masina peale*), järelikult tuleb meil keskmiselt iga 500 elaniku peale üks auto.

Põhja-Ameerika Ühisriikides seevastu võis juba mõne aasta eest iga viies kodanik ennast lugeda auto omanikuks!

Meil on auto ikkagi kättesaadav enam-vähem jõukamale, kuid on põhjusi oletamiseks, et meie majandusliku seisukorra tervenemisega sammub loomulikult ka meil auto massilisele tarvitusele võtmise protsess. Mis puutub kaasaja auto konstruktiivsusse, siis on see omavahel võistlevate firmade jõupingutustel ja põhjalikkude katsetamiste varal viidud kõrgele tehnilisele tasapinnale. Kuulsatel võidusõitudel, mis kestsid nädalapäevi, kus sõideti maha kümneid tuhandeid kilomeetreid, esitati auto materjalosale raskeid tingimusi, et osavõtjad firmad juba oma au pärast ei pörganud tagasi ühegi ainelise kulutuse eest, et oma autosid viies ikka kõrgemale tehnilisele tasapinnale neile anda äärmist viimistlemist. Saavutatud rekordina kiiruse alal püsib veel käesoleval kevadel püstitatud Inglise major Segrave rekord Florida rannikul, nimelt 237 kilomeetrit tunnis.

Kuivõrra siin suuremat tegemist on masina vastupidavusega või sõitja eri isiklikkude omadustega — see on loomulikult vaieldav, kuid ikka enam ja enam lööb tegelikult läbi äratundmine,

*) Õnnelik omaja.

*) Välja arvatud sõjaministeeriumi autod.

et reaalseks jõuvankri proovimiseks efektseist ja suure pombiga ettevõtavaist võiduajamisist enam ei jatku. Selle asemele astub vältav ja aastaid keslev masina eluvõime, tema rikete, tema heade osade uurimine ja süstematiseerimine keset reaalelu askeldust.

Kahjuks puudub meil Eestis vastav autoriteetne organ, mis korrapäraselt registreeriks kõik ettetulevad autorikked ja vääratused, kust võiks siis saada süstematiseeritud materjale selle üle, kui palju on meil meie oludele vastavaid masinaid ja kuivõrra on ka tulnud ette juhtumeid, mis oleuvad masina materjali ja konstruktsiooni eriomadusist, aga mitte force majeureist.

Inglismaal, kus autoliikumistempo Põhja-Ameerika Ühisriikide omast suurt maha ei jää, seisab kogu autoasjanduse autoriteetne juhtimine Royal Automobil Club of England'i käes.

Võimaldades muuseas oma liikmeile „home service“, s. o. järjekindlat ja igal ajal võimalikku remonteerimis- ja hädaabiteenistust, on temale aastate jooksul kuhjunud hulka äärmiselt huvitavaid andmeid kaasaja autotehnika ja materjaal-osade väärtuse üle. Usun, et nende andmete teadmine meie kaubandus-tööstusilmale, kus auto käsitamise põhjalikumaks äraõppimiseks võidakse kulutada ikka vähem aega, suurel määral aitab orienteeruda auto rikete ja mitmesuguste takistuste puhul.

Publitseeritud Royal Automobil Club of England'i statistilisist andmeist selgub, et meie kaasaja auto, vaatamata oma äärmiselt proportsionaalse ehituse ja üldelegantse viimistluse peale, — sugugi ei esita veel oma ala ülmat tehnilise saavutuse tippu, vaid näib kannatavat kaunis oluliste tehniliste puuduste all. Ja nende defektide eemaldamise poole on sihitud kõikide omavahel pööraselt konkureerivate firmade tegevus. Võttes auto liikumispraktika aluseks neli tegevusaastat, liigitusid kõik ettetulnud defektid Club'i andmete järele protsentuaalselt järgmiselt:

tegevusaasta:

1924. a. 1925. a. 1926. a. 1927. a.

1. Mootor ja tema juure kuuluvad osad:

Süütamine	20,7	22,7	22,5	21,0
Karboraator	4,1	3,0	2,5	2,6
Kolbid ja tsilinder	5,8	6,9	8,0	10,2
Rool	1,0	1,0	0,9	0,7
Õlitamine	3,7	3,0	2,3	2,7
Ventiilid	0,7	0,5	0,9	1,4
Veeringjooks jahutusel	0,9	1,4	1,7	1,1

Anlasser	0,8	0,4	0,6	0,9
Mitmesugused vead	6,6	7,8	7,1	6,9
2. Defektid käigus ja telgede osadel:				
Kupplung (Sidur)	4,1	4,0	4,4	4,9
Käigukast (Getriebe)	3,7	3,6	2,8	3,2
Kardan	4,3	5,0	4,6	4,9
Pidurid	0,5	0,4	0,3	0,2
Tagumise telje võll	12,8	12,4	12,6	13,6
Differentsiaal, keegel, tigu jne.	3,2	2,4	2,4	2,1
Esitelg ja lenkung	6,3	4,1	4,3	3,1
Rattad, vedrud	6,4	6,1	5,9	4,1

Sellest ülevaatest selgub rida asjaolusid, milised meie autoliikumises on võrratu tähtsusega. Mootori ja temale juurekuuluvate osade arvele langeb ligi 50% kõigist ettetulevaist õnnetusjuhtudest. Sellest arvust juba üksi süütumisseseade arvele 21%; käigukast, teljed, rattad, pidurid jne. kokku moodustavad omaette kolmandiku. Jaotades kõik ettetulnud rikked 1927. tegevusaastal nende protsentuaalsuuruses, saame allpooljärgneva ülevaate:

Süütamine	21 %
Õnnetusjuhtumid	14,2%
Tagumise telje võll	13,2%
Kolb ja silinder	10,2%
Kupplung	4,9%
Kardan	4,9%
Rattad, vedrud	4,1%
Eelmine telg	3,1%
Käigukast	3,2%
Määrimine	2,6%

Siit järgneb tõsiasi, et elektriosa, süütamisosas, on kaasaja auto nõrgemaks kohaks. 1925/26. aastal andis ta keskmiselt 22,5—22,7% kõigist rikete arvudest ja alles viimaste aastate vältel on siin märgata paranemist. Suuri nõudmisi esitatakse ka tagumisele teljele, kupplungile ja kardanile, mis nende defektide normi arvu aitab suurendada.

Eriti võõrastava nähtena esineb fakt, et viimsel ajal defektide protsentuaalne aste kolbide ja silindrite juures näitab tugevat juurekasvu, tõustes 1924. a. 5,8% ulatusest 1927. a. lõpuks 10,2%. Sama nähe kordub ka ventiilide juures.

Vähenevad defektid eeltelje, rataste, differentsiaali, käigukasti ja määrde aladel. Suurenevad õnnetusjuhtude normid, mis loomulikult

on seotud auto liikumise tempo intensiivseks muutumise ja juhtiva personali kvalifikatsiooni nõrgenemisega.

Põhja-Ameerika ühisriikides, kus auto liikumine ähvardab omandada eriti oheldamatu tempo, hukkub igal aastal 40—50.000 ja enamgi elu otsekohele allajäämise tõttu.

Liikumine on seal linnades muutunud omaette teaduseks, mis koolides endale õppekavas on omandanud tõsise osa. Ja oleks viimne aeg ka meil Eestis selleks, et õppivat noorsugu meie perekamais linnades auto liikumise seadustele vastavalt informeeritaks.

Kokkuvõttes võime eelpool äratoodud statistiliste andmete alusel järeldada, et meie auto mootorosa on konstruktiivselt võrdlemisi maha jäänud ja vajab seetõttu juhi poolt erilist hoolt. Meil Eestis puudub omaette autotööstus ja vaevalt oleks põhjust loota, et see kunagi tekiks. Ses mõttes oleme ärarippuvad välismaade vastavatest tööstusharudest. Loomulik on nähe, et iga firma tahab lugeda oma masinaid just kõige paremaks ja meie oludele kohasemaks. Arvurikaste firmade esinemisel ja meelt pimestava reklaami tagajärjel on ostjaskond jäetud täitsa saatuse hoole ja nii mõnigi kallid masin osutus meie teede ja liikumise seisukorrale mittesobivaks. Sarnase autoriteetse ja erapooletu asutise vajadus on meie autosõpradele varemgi selge.

Ses mõttes tuleb tervitada teedeministeeriumi algatusel kokku astunud ministeeriumide vahelist komisjoni, mis sihhib autotüüpide otstarbekohasuse ja tegevusvõime selgitamise poole.

Nagu ilmunud informatsioonist selgub, on

komisjon oma tegevuses konstateerinud meie oludele vastuvõetavaks järgmiste firmade masinad:

„Auburn“, „Buick“, „Citroen“, „Chevrolet“, „Chrysler“, „Dodge Brothers“, „Ford“, „Graham Paige“, Nash“, „Studebaker“, veoautod: „Albion“, „Chevrolet“, „Dodge Brothers“, „Federal“, „Ford“, „International“, „Saurer“, „Renault“, viimne küll eritingimustega mehhanismi juures.

Tahaksime uskuda, et komisjon oma tegevuses on olnud täiesti asjalik ja minnes välja peajasjalikult meie maa erioludest ühe või teise masina otstarbekohasuse üle teinud oma kaalutlused.

Huvitav on asjaolu, et „Fiat“- ja „Renault“-masinad, mida 1924. a. komisjoni poolt kõigile riigi- ja omavalitsusasutistele enam soovitati, nüüd on mihkunud teisele plaanile.

Ministeeriumidevahelise tehnilise komisjoni otsus vajab loomulikult vabariigi valitsuse kinnitust ja millisel kujul ta sealt tuleb tagasi, on teadmata. Igatahes ei salga meie autoasjandusele ligi seisvad tegelased, et komisjoni määruste tegelik elluviimine on omajagu seotud meie vabakaubandusturul. Riigi- ja omavalitsusasutistele on võimalus kirjutada ette teatud tüüpi — teine asi on eraturg.

Tahaksime aga uskuda, et ostjaskond ise end suudab niivõrra distsiplineerida, et ta ei hakka ostma ebakohast tüüpi, vaid kainelt otsustades end ostmisel laseb juhtida eriteadlaste arvamistest.

A. K.

Äriakendest.

(Algus „K.-t.-k. T.“ nr. 12.)

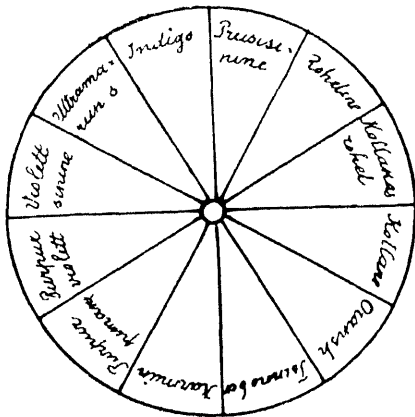
Vaateaknal tarvitataavad värvid. Suurim hulk aknadekoraatoreid peab värvide valikut aknakorraldamise raskemaks ülesandeks. Ei teata, missugused värvid sobivad teistega koos tarvitamiseks, missugused jälle rikuvad kogumulle, kui nad aknal satuvad kõrvuti. „Peaks olema ju kunstnik, enne kui seda asja oskaks otsustada“, öeldakse sagedasti värve puutuva jutujamamise lõpplausena.

Kunstiaand ja hea värviinstinkt on küll head abilised vaateaknal tarvitatavate värvide valimisel, kuid ka see, kellel need omadused puuduvad, võib värvõpetuses niipalju koduneda, et ta enam ei tee mingisuguseid kiskendavaid vigu oma akna värvühendistes. On nimelt olemas täiesti selged reeglid, mille järele võib värve valida.

Füsioloogiline optika (valguseõpetus) nimetab täiendusvärvideks niisuguseid värve, mis optiliselt segades näivad vaateleja silmas valgetena või päris helehallidena. Katset sarnasest segamisest võib teha igaüks, kellel on kasutada elektrituulutaja. On tarvis ainult lõigata papist ketas, kinnitada sellele küsimusesolevad värvid ja lasta tuulutaja pöörlema. Kui värvid siis vaateleja silmis sulavad üheks helehalliks joaks, on värvid täiendusvärvid ja kohased aknadekoratsiooniks kõrvuti tarvitamiseks.

Ülalolevale pildile on joonistatud ring, mis jagatud kaheteistkümnesse lõikesse. Iga lõige on värvitud ise värvi, nõnda et iga lõike vastas olevas lõikes on täiendusvärv. Nõnda näiteks punane ja roheline on täiendusvärvid teineteisele ja

sünnivad hästi koos tarvitamiseks, samuti kollane ja lilla, oranž ja sinikas-violett. Häid ühendusi saab ka tarvitades täiendusvärvide kõrval lõigetes leiduvaid värve. Nõnda näiteks sobib pur-

Joon. nr. 5.

purpunasega võrdlemisi hästi peale roheline ka kollakasroheline ja sinikasroheline. Ultramarinsinisega sobib peale oranži ka kollane ja tsinooberpunane. Kui kaubad on ühevärvilised, mõnd ülalnimetatud varvi, siis on varvikusimus lahendatud pikema jututa: asetatakse aknaruumi tagaseinaks või aluseks mõni kauba värvile vastav täiendusvärv. — Lääkivad vasknõud, mille värv on punase ja oranži vahel, sobivad eriti hästi sinakasrohelisele tagaseinale; toores liha, vorstid jne. saavad kohe kooskõlalise ümbruse, kui neid ilustada näiteks roheliste juurvilja lehtedega jne. Keerulisemaks muutub värviküsimus, kui näitele asetatavad kaubad on mitmevärvilised. Kui aknaruumi tagaseinaks asetada mõni ülalnimetatud tugevatest spektraalvärvidest, siis tõstab see kahtlemata nende kaupade mõju, millel on vastav täiendusvärv, kuid siis jäävad jälle täiesti varju põhjaga ühte värvi kaubad, need sulavad ühte põhivärviga. Et dekoraator võiks niisugusel juhul kõik esemed kriipsutada alla ühetaoliselt, peaks ta aluse ja seinte põhivärviks tarvitama n. n. neutraalvärvi, seega näiteks halli või musta.

Kolmas võimalus on see, et kaup ise on neutraalvärvi, seega kas hall või must. Siis tuleb põhivärviks tarvitada kaht teineteisega kooskõlas olevat värvi, s. t. kaht täiendusvärvi. Üks neist täiendusvärvidest tuleb valida peavärvi ja seega katta suured pinnad, teist võib kasutada äärte ja muude vähem tähtsate osade kaunistamiseks.

Eelolevast lühidast värvide selgitusest võib juba märgata, et värvidevalik aknadekoratsioonis ei too kaasa eriti suuri raskusi. Kui dekoraator ainult peab meeles pilt nr. 5 kujutatud värvi-

kaart, siis ei või ta värvidevalikus teha mingisuguseid väga tooreid vigu muidu kui ainult tahtega Akna põhivärvide kohta luban endale tuletada meeles järgmist kuidset reeglit: „Üldiselt peab katsuma saada läbi ühe põhivärviga, harva võib tulla küsimusse kaks varvi, kuid kunagi ei tohi aknaruumi tagaseinal tarvitada üle kolme varvi.“

Kas hindu aknal panna välja või mitte, selle küsimuse kohta on palju vaieldud. Hinna väljapanemise pooldajad kaitsevad oma seisukohta seega, et kaup läheb paremini ja aknad mõjuvad publikule sügavamini, kui hinnad on näha. Hindade väljapaneku vastased jälle esitavad vastuväiteid: kui hinnad on aknal, siis ei julge ostja astuda sisse kauplusesse, sest ta kohkub juba hinnast, kaubaga lähemalt tutvumata; hindu tarvitavat ebaausa võistlusabinõuna jne., kõnelemata teistest väidetest.

Mina kalduksin nende poole, kes arvavad, et hindade väljapanek on ärile kasuks.

Põhjamaalase iseloom on põhjalt nii arg, et mõni ostja meelsamini teeks kõike muud kui läheks ärisse küsima hindu ja tuleks kauplusest jälle välja midagi ostmata. Liig kalli kauba ostmisest hoidumiseks jätab ta meelsamini üldse kauplusesse minemata. Kui seevastu hind on juba aknal näha, siis see tagasihoidlik ostja teab pikema jututa, kui palju maksab teda huvitav ese. Ta arvutab juba tänaval, kas tal maksab minna ostma seda või mitte.

Teine, ostjates kaunis üldine iseloomujoon on umbusaldus. Ostja, kes ei tunne kaupa ega tea soovitud kauba hindu, kardab, et temalt ta enda teadmatuse tõttu võidaks võtta kõrgemaid hindu kui teistelt ostjatelt. Kui isegi kaupluses on müügihinnad tähendatud mingisuguste salamärkidega, nagu eriti moeks on valmisriiete kauplustes, siis on kindel, et umbusklik ostja läheb viimast korda seesugusesse poodi. Ta võib osta soovitud kauba ükskõik kui odava hinnaga, aga siiski on temal veel see tunne, et ta võib-olla on teinud rumala äri, et teda on petatud. — Selgelt vaateaknal märgitud hinnad seevastu justkui vastutavad äri aususe eest ja jutustavad ostjale, et äri jälgib ausaid äri-põhimõtteid.

Veel üks seisukoht! Ostja, kes jääb vaateakent uurima, ei taha üksnes teada, mida ta ärist osta saab, vaid mitmele on palju tähtsam teada, missuguse hinnaga müüakse kaupa. Nõnda on kaupadel, mille hinnad on aknal pandud välja, palju suurem külgetõmbejõud kui kaupadel ilma hindade märkimiseta. Kõige ilusamast ja pare-

mast esemest võib möödamineja mööduda üksikölselt ja jääda silmitsema halvemat eset, mille hind on märgitud. Peale selle peavad inimesed peaaegu alati kaupade hindu kallimaks kui need on tõepoolest ja mööduvadki kauplusest selles vaelevarvamises.

Vaateaknal märgitud hinnad hoiavad kokku ka aega. Ostjad saavad nimelt juba tänaval selguse kauba hinna kohta, mida nad vaateakna meelitamisest astuvad sisse ostma, ja sagedasti tülitava hindade küsimise ja kostmise tarve kaupluses kaob. Eriti elavatel päevadel on sel viisil saavutatud aja kokkuhoid kaunis tunduv.

Ka ebaausat võistlust on aetud vaateaknal väljapandud hindade abil, kasutades aknal hindadega varustatud n. n. söödaesemeid. Lähed ostja neid esemeid nõudma, siis teatakse temale, et see kaup on juhuslikult päris otsas, aga siin oleks teist, mis on küll natuke kallim, aga kindlasti ka seevõrra parem. Kui ostja soovib osta vaateaknal leiduvat asja, siis teatakse ainult lühidalt, et peremees on keelanud aknalt võtta midagi, ja seega peab ostja leppima. Sarnast võistlust ei ole ausatel kaupmeestel vaja karta, sest ostjad saavad varsti aru ja loobuvad ostmast niisugustest äridest.

Uurimustel põhjenevaid tähelepanekuid. Igale majanduslikule tegevusele on kasuks, et teda uuritaks pidades silmas ka teaduslikke seisukohti. Ka vaateakna korraldamises on palju selliseid küsimusi, mille kohta võib saavutada selguse ainult teadusliku uurimise ja sihikindla tähelepanekute tegemise läbi. On ju näiteks küsimus: „mis mõjub ostjale paremini, kas mitmekesiste kaupadega või ainult ühe kaubaliigiga kaunistatud aken?“ niisugune, et ainult tõsiasiadel põhjenevad täpsed tähelepanekud võivad vastata sellele. Samasugune on küsimus: „kas aknal märkida hinnad või mitte?“ Samuti: „kumb jätab kasulikuma mulje, kas fantasiline või puhtasjalik aknadekoratsioon?“ Kõiki neid küsimusi tuleb uurida, tehes tähelepanekuid möödaminejate suhtumisest vaateaknasse ja tarvitate soovist aknal väljapandud kaupa osta.

Asja selgitamiseks lisan juure kaks tabelit, ühe, mis puutub hindadega varustatud ja varustamata akna mõju vahetada, ja teise, kus on kõrvuti dekoratiivne ja puhtasjalik aken. Tulemused on saavutatud nõnda, et kaks üliõpilast on teinud tähelepanekuid tänaval. Üks luges kõik aknast möödunud isikud ja teine luges kõik akna ees seisatanud isikud ja märkis stoppenkellaga igauhe vaatlemise aja. Kaupluse teenijaskond

jälle märkis täpselt, mitu inimest küsis aknal väljapandud kübaraid, samuti ka selle, mitu aknal olnud esemeist müüdi tähelepaneku päeval. Tulemus selgub alljärgnevatest tabelitest.

Dekoratiivse ja puhtasjaliku akna võrdlus.

	Asjalik aken	Dekoratiivne aken	Tulemus ajaliku kasuks
Vaatlema jäi möödaminejaist	5,2%	3,8%	+37%
Keskmine vaatlusaeg	12,1 sek.	9,5 sek.	+27%
Aknal olev. asju küsiti	12 korda	7 korda	+71%
Aknal olev. asju osteti	11 tükki	5 tükki	+120%

Hindadega varustatud ja varustamata akna võrdlus.

	Hindadega varustatud	Hindadega varustamata	Tulemus hindade kasuks
Vaatlema jäi möödaminejaist	6,4%	4,0%	+60%
Keskmine vaatlusaeg	15,2 sek.	13,4 sek.	+13%
Aknal olev. asju küsiti	24 korda	9 korda	+167%
Aknal olev. asju osteti	26 tükki	14 tükki	+86%

Lühidalt võttes kokku kõik eelpool arutatu võiks nimetada viis peapunkti, mida ei tohiks unustada kunagi aknaid plaanitsedes ja korraldades:

1) Vaateaknad tulevad juba algusest peale ehitada nõnda, et akna korraldamisel ei tule raskesti akna ehitustehnilise külje pärast. Akna ruumid peavad olema heast klaasist, aknaruum ruumikas ja selle põrand liikuv, kui võimalik.

2) Aknavalgustus tuleb korraldada otstarbekohaselt valgustusaja ja valguse mõju suhtes. Valguskiired tulevad juhtida kaubale ja mitte tänavale. Akent tuleb valgustada niikaua kui liikumine tänaval kestab.

3) Ei pea kuhjama aknale liig mitut eriliiki kaupa korraga. Reklaamitagu üksikuid kaupu, kuid vahetatagu aknanäitusi võimalikult sagedasti. Alati uus aknanäitus tunnistab, et äri jälgib aega ja muretseb ostjatele alati kõige värskemad ja paremad.

4) Värviopetuse reeglitest ei tohi vaateaknal astuda üle. Me elame värvide ajal ja teame praegu paremini kui enne, et värvid rõõmustavad inimhinge, nad annavad iseendast nii hallile kaupade muretsemiselegi nagu pidulikuma ja rõõmsama ilme. Katsutagu siis vaateaknal mõjuda värvidega.

5) Puhtuse ja korralikkuse suhtes ei tohi vaateaknal olla väiksematki laitmise põhjust. Vaateaken on detailkaupmehe intelligenti peegel, ta on äri „välisesindaja“, kaupluse nimekaart. Mida parema mulje see nimekaart äri-

tuttavaile jätab, seda suurem on ka äri otsjaskond. Hästi ja maitsekalt korraldatud vaateaken tõmbab ostjad ligi, kuid halvasti hoolitsetud, segane ja määrdinud aken tähendab ostjale

sama kui uksele kinnitatud silt, millele on selgete ja suurte tähtedega kirjutatud sõnad:

„Hoiduge siit, sest kohtlemine kaupluses võib olla sama määrdinud kui vaateakengi!“

„Kaup.“

Tollidirektori seletus soomlaste autode tollimise asjus.

„Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ nr. 12 s. a. lhk. 280 avaldatud artikli „Soomlased Eesti tollikorraldusest“ täienduseks palub tollidirektor avaldada järgmist:

„Soomest Eestisse näitusele toodud 3 Nash-autot tollis speditioonifirma Oscar Stude, kes auto tollimiseks andis sisse ülesandekirja 2. V 29. a. kell 12,05, s. o. lõunaajal.

Autod tolliti kell 14-eks, s. o. 2 tunni jooksul. Sealjuures viitsid aega autoomanikud-soomlasele ühe tunni sellega, et nad autod lukustasid ja võtmed saadi alles peale 1-tunnilist ootamist; see asjaolu võttis võimaluse neid viia kaalumisele.

Et Eestis autosid tollitakse raskuse järele, siis kaaluti üks auto ära ning kaalumise juures võeti ära ainult tagavararattad ja

lasti radiaatorist vesi välja. See oli tarviline autoomanikkude huvides, sest vastasel korral oleks auto kaal suurenenud.

Tööriistu autodel kaasas polnud.

Nii ei vasta tõele, et autolt kõik tagavaraosad, rõngad, tööriistad jne. ära kisti.

Kauba tollimisel mingisuguseid algupäramistusi ei esitatud. Revideerimise tulemuseks oli ainult rev.-akt, mida artikli kirjutaja soomlane ei näinudki, sest kaupa tollis speditioonifirma.

Autosõitjate-reisijate jaoks on Eestis samasugune lihtsustatud kord maksev, nagu üle maailma, kuid 3 Nash-auto omanikud olid kaupmehed, kes Eestisse kaupa tõid, ja seepärast talitati nende autodega kui hariliku näitusele toodud kaubaga.“

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Juunikuu teisel poolel tegevuse lõpetanud firmad:

1. A. Arrus & E. Kupper, Tallinnas, toiduainetekauplus.
2. Hindrek Knausberg, Püssi v., toiduainetekauplus.

Juunikuu teisel poolel on registreeritud järgm. uued firmad:

1. R. Blumberg, Viljandis, valmisriiete- ja mütsiäri.
2. Pärnu naelatehas „Lõvi“, Jüri Braun, Pärnus.
3. Leena Klimbek, Mäksa v., vürtsipood.
4. Johannes Kubo, Meeri v., segakauplus.
5. M. Kärner, Viljandis, toiduainetekauplus.

6. Karl Oja, Laeva v., talurahvakauplus.
7. J. Paul, Tallinnas põletispuude kauplus ja päemurd.
8. Jaan Reivelt, Vilvere v., segakauplus.
9. Herbert Riese, Tallinnas, põletispuude müük.
10. U/Ü. Rohusaar & Ko, Tapal, talurahva kauplus, usaldusühing, täisosanik Adolf Rohusaar.
11. H. Saar, Tallinnas, toiduainetekauplus.
12. Wulf Strasch, mütsi- ja kübara-kauplus „Oda v“, Tartus.
13. Aleksander Tomson, Torma v., segakauplus.
14. Julius Toom, Otepää al., koetud asjade kauplus.
15. Johannes Vaher, Aakre v., segakauplus.
16. Antoniette Vintsu, Veneveres, toiduainetekauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. Nr. Nr.	Elukoht
Kamenetz, Gedalie, ja tema abikaasa Rebekka Poobul, Aleksander Jüri p., ja tema abikaasa Elvine Adami tütar, sünd. Maurin	2. III 29.	R. T. nr. 45 14. V 29.	Tallinn, Harju t. 39.
Schiff, Max-Julius-Eugen, ja tema abikaasa Pauline-Amalie, sünd. Ingo.	2. III 29.	"	Harjum., Saue vallas
Vainov, Mart Mardi p., ja tema abikaasa Alma, sünd. Jänes	"	"	Tallinn, Pikk t. 26.
Viidik, Madis Ado p., ja tema abikaasa Juulia Männik, Jüri Preediku p., ja tema abikaasa Anette Jüri t., sünd. Leppik	23. III 29.	"	Hageri vald, Kelba as. Läänem., Suurem. vall.
Oldermann, Hans Hendriku p., ja tema abikaasa Liisa, sünd. Kippermann	16. III 29.	"	Saarem., Torgu vald.
Riisenberg, Anna Tönise t., ja Kalm, Jaan Jaagu p.	16. III 29.	"	Saulepi v., Toltsu talu.
Ostavel, Johannes Gustavi p., ja tema abikaasa Katarina Mihkli t.	"	"	Tallinn, Narva mnt. 53.
Kulka, Aleksander, ja Kirnmann, Erika-Mafalda	"	"	Harku vald.
Grossberg, Aleksander Peetri p., ja tema abikaasa Lilli-Elisabeth Jaani t., sünd. Eichenfeldt Lille, Bernhard, ja tema abikaasa Helene Peetri t., sünd. Petolai	23. III 29.	"	Tallinn, V. Brookusmägi 10
Lina, Oskar Jaagu p., ja tema abikaasa Auguste-Marianne Hansu t., sünd. Kauk	12. X 28.	"	Tartum., Pühajärve v.
Vasar, Johan Hansu p., ja tema abikaasa Agnete-Pauline-Eleonore Jensi t.	9. VII 28.	"	Vastse-Otepää vald.
Konts, Kusta Leena p., ja tema abikaasa Elli-Rosalie Jaani t., sünd. Wals	15. XII 28.	"	Tartu, Raudlee t. 2.
Raabe, Eduard-Rudolf Hansu p., ja tema abikaasa Ida Cottfriedi t., sünd. Schmidt	16. VII 28.	"	Valgam., Lõve v.
Sörg, August Ado p., ja tema abikaasa Emilie Johani t.	26. VII 28.	"	Võrum., Kähri v.
Prits, Arnold Peetri p., ja tema abikaasa Olga Kristjani t., sünd. Liebrich	3. I 29.	"	Tartu, Narva t. 47.
Kivit-Kühn, Eduard-Karl Karli p., ja tema abikaasa Anna, sünd. Schiffer	20. VII 28.	"	Valgam., Helme v.
Ani, Johannes Jaani p., ja tema abikaasa Ida Jaani t., sünd. Paju	29. VI 28.	"	Tartu, Elisabeti 26.
Närep, Martin Hendriku p., ja tema abikaasa Emilie Hansu t., sünd. Mustago	20. VI 28.	"	Tartu, Karlova t. 91.
Hermann, Jüri Jüri p., ja Kreel, Lydia Juhani t.	25. VII 27.	"	Tartum., Torma vald.
Tischler, Jüri Mihkli p., ja tema abikaasa Marie Peetri t.	22. XI 28.	"	Pärnum., Orajõe v.
Krüger, Kurt Friedrichi p., ja tema abikaasa Vilhelmine Friedrichi t., sünd. Meissner	10. I 29.	"	—
Reilent, Adalbert Peedi p., ja Jondorf, Alvine Mardi t.	"	"	Häädemeeste vald. Uuda talu.
Takk, Jaan Märdi p., ja tema abikaasa Anna Peedi t., sünd. Rosenblatt	22. XI 28.	"	—
	6. III 29.	"	Viljandi, Tallinna t. 53.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. Nr. Nr.	Elukoht
Koik, Martin Hansu p., ja tema abikaasa Alide Jüri t., sünd. Hiio p.	6. III 29.	R. T. nr. 45 14. V 29.	—
Uustalu, August Mihkli p., ja tema abikaasa Alma Jüri t., sünd. Gustavson	6. VI 28.	„	—
Seisler, Friedrich Mihkli p., ja tema abikaasa Senni Andre t., sünd. Grents	7. II 29.	„	Pärnum., Voltveti vald.
Räibus, Oskar Marie p., ja tema abikaasa Anette Jaani t., sünd. Veiderpass	16. III 29.	„	Virum., Saksi vald.
Hiio, Margot Kristofi t., ja tema abikaasa Jaan Mihkli p.	26. III 29.	„	Virum., Avanduse vald.
Sõnajalg, Julius Karli p., ja tema abikaasa Johanna-Elise Tõnu t.	6. IV 29.	„	Järvam., Esna v.
Tonart, Theodor, ja tema abikaasa Alviine, sünd. Eltermann	4. IV 29.	„	Rakke.
Poomann, Toomas, ja tema abikaasa Elviine, sünd. Enn	6. IV 29.	„	Kunda-Malla vald.
Lindrop, Jaan, ja tema abikaasa Aliide, sünd. Holtsmeier	13. IV 29.	R. T. nr. 48 28. V 29.	Kuivajõe v., Uuemõisa as.
Kuldner, Anton, ja tema abikaasa Olga	13. IV 29.	„	Tallinn, Poska t. 29.
Kuusmann, Gustav, ja tema abikaasa Marie, sünd. Vildersen	13. IV 29.	„	Tallinn, Koidula 24.
Tõllason, Jakob, ja Hilja, Fucks	„	„	Tallinn, S. Tatari t. 3—2.
Kallas, Johannes Jaani p., ja tema abikaasa Maria	13. IV 29.	R. T. nr. 49 31. V 29.	„ V. Pärnu mnt. 10—3. Harjum., Hageri vald.

Majanduslikke teateid kodumaalt.

Töötajate arv suurtööstuses suurenenud.

Kui võrrelda suurtööstuses töötajate arvu läinud aastal ja tänava esimesel kolmel kuul, siis näeme töötajate arvu suurenemist. Statistika Keskbüroo andmete järgi oli töötajate arv suurtööstuses viimasel kuupäeval:

	1928. a.	1929. a.
Jaauuaris	29.312	31.189
Veebruaris	30.358	31.783
Märtsis	30.716	32.147

Tööliste arv töötajate üldarvust oli viimasel kuupäeval:

	1928. a.	1929. a.
Jaauuaris	25.578	27.872
Veebruaris	26.583	27.967
Märtsis	26.928	28.328

Linade väljaveost.

Statistika Keskbüroo andmete järgi veeti välja 1927. a. üldse 8794 tonni linu. 1927. a. lõppkuudel — okt. kuni 31. dets. — läks välja 3232,9 tonni.

1928. a. veeti linu välja 5629 tonni.

Käesoleva aasta esimesel 3 kuul on veetud välja 2109,9 tonni linu ja 115,7 tonni takke. Kui arvestame linade väljaveo hooaja alguse oktoobrikuust peale, siis on läinud välja 1928. a. oktoobrist tänava märtsi lõpuni 3661,5 tonni linu ja 189,5 tonni takke.

Eesti lõngaturult.

Puuvillase lõnga sissevedu ei ole suur, kuid kasvab aastaastalt. Stat. Keskbüroo andmete järele toodi 1924. — 1926. a. ainult mõni tonn mitmesugust puuvillast lõnga aastas sisse, 1927. a. juba mõnikümmend tonni ja 1928. a. on toodud üle saja tonni 378 tuh. krooni väärtuses. Suuremalt jaolt tuli puuvillane lõng 1928. a. Č.-Slovakkias (47 t.), Hollandist (40 t.) ja Inglismaalt (13 t.). Sisseveetud puuvillases lõngas esineb suuremalt osalt pleekimatu lõng.

Välja veetakse puuvillast lõnga palju rohkem kui teda väljast tuleb sisse. 1928. a. oli puuvillase lõnga väljaveodu 1.109 tonni 4.573 tuh. krooni väärtuses ja 1927. a. 1224 tonni 4.439 tuh. kr. väärtuses.

Villase lõnga sissevedu on ka alaliselt suurenenud ja on üldse suurem kui puuvillase lõnga sissevedu. 1924. a. toodi villast lõnga 63 tonni sisse, järgmistel aastatel ikka rohkem ja 1928. a. juba 211 tonni.

Sisseveos esineb kõige suuremal hulgal korrutatud ja värvitud villane lõng, mida 1928. a.

on veetud sisse 166,5 tonni 1.259 tuh. krooni väärtuses, kuna värvimata korrutatud villast lõnga samal aastal on toodud ligi 36 tonni 285 tuh. krooni väärtuses. Korrutamata villase lõnga sissevedu oli läinud aastal alla 10 tonni.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

1.

Aavaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

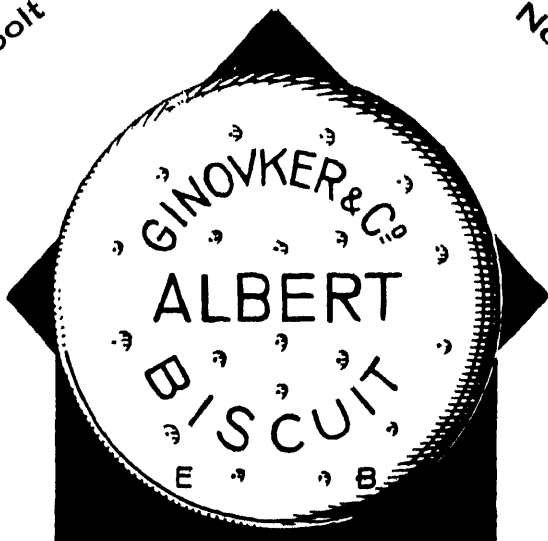
Naisterahva karvanahast palitu, millel olemas puuvillast kangast vahevooder, kuid puudub kangast vooder, t. t. § 56 vastava punkti + 50% alla kuuluvaks, kui karvanahast kandeasjad ilma kanga voodrita, t. t. § 209 p. 6 märkus 2 kohaselt /T. K. ots. nr. 2835 — 1/3. VI 29. a./;

pussnugade nahast tüped, ühes pussnugadega sisse toodud, t. t. § 57 p. 6 alla kuuluvaks, kui nahast teosed eraldi nimetamata, s. o. kuulub eraldi pussnugadest tollimisele (T. K. ots. nr. 2825 — 1/3. VI 29. a.);

punasest pöökpuidust lauad pakusega alla 9 sm, t. t. § 58 p. 1-d alla kuuluvaks, kui punane pöök laudades, seletades, et punane pöök kuulub pöökide perekonda, mis t. t. § 58 p. 1. ette nähtud (T. K. otsus nr. 2832 — 1/3. VI 29. a.);

fajansist teosed, millele trafareti läbi tehtud ühevärvilised, kuid mitme varjundiga, puulehtede, marjade ja ploomide kujutised, t. t. § 75 p. 2 alla kuuluvaks, kui fajansist teosed

Nõudke igalt poolt

Nõudke igalt poolt

VABRIK TALLINNAS,
S. TARTU MNT. NR. 23.
KÕNETR. 15-54.

Nõudke igalt poolt

Nõudke igalt poolt

ühevärvilise mustriaga. (T. K. otsus nr. 2872 — 8. VI 29. a.);

vaik „Stocklack“, millest valmistatakse šellakki, t. t. § 87 p. 1-b alla kuuluvaks, kui tooraine šellaki valmistamiseks, samal alusel kui šellak (šellaki algaine). (T. K. ots. nr. 2875 — 8. VI 29. a.);

saapataldade kokkuõmblemise rauast masin, t. t. § 167 p. 1-b alla kuuluvaks, kui õmblusmasin (T. K. otsus nr. 2874 — 8. VI 29. a.);

Chevrolet atošassii tagumine signaalilatern, t. t. § 169 p. 1. alla kuuluvaks, kui elektritarbeasi (T. K. ots. nr. 2827 — 2819 — 1/3. VI 29. a.);

alla 20 sm. laiune siidist masinarihm, t. t. § 195 p. 2 alla kuuluvaks, samal alusel kui siidist paelad. (T. K. ots. nr. 2851 — 1/3. VI 29. a.);

puuvillase silmkoetud sukasääre taolised teosed, mida tarvitatakse jalgade ümber, niikastuste ärahoidmiseks, palistatud, t. t. § 204 p. 3-a + 10% alla kuuluvaks, kui puuvillased silmkoetud teosed, eraldi nimetamata, palistatud (T. K. ots. nr. 2863 — 8. VI 29. a.);

puuvillastest pitsist kübarad, t. t. § 207 p. 2 alla kuuluvaks, kui puuvillastest pitsidest teosed (T. K. otsus nr. 2821 — 1/3. VI 29. a.);

umbes 60 sm pikkused ja 6 mm pakused pilliroost jalutuskepid, määratud lastele, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui laste mänguasjad lihtsad (T. K. otsus nr. 2822 — 1/3. VI 29. a.);

õhusoendajad, mida tarvitatakse vabrikute sooja õhu produsteerimiseks, materjali järele äratollitavaks, kui mitte aparaadid (T. K. otsus nr. 2855 — 8. VI 29. a.).

2.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee seletas:

R. T. nr. 16/17 — 1924. a. avaldatud sellekohase määrusega on lubatud ainult kodumaa

Kaubandus- ja tehnikakontor

„VIRONIA“

H. Simm & Ko.

Tallinn

asub

1. juulist 1929.

Vana-Posti t. 5.

puuvillaseid kangaid välismaale saata ületõetamiseks (T. K. otsus nr. 2831 — 1/3. VI 29. a.);

2) Olgugi, et t. s. § 198 järele tollirevidentidele kauba omaduse (tariifi nimetus) kindlaks-tegemiseks on antud vabadus, on nemad kohustatud kaupa siiski faktiliselt revideerima, kauba üksikute kollide avamise teel jne. Kuid üksikute kollide avamist tuleb toimetada ettevaatlikult, võimalikult kaubakäsutaja juuresolekul ja ainult nii palju, kui see on hädatarviline kauba omaduse (tariifi nimetus) kindlaks-tegemiseks) (T. K. otsus nr. 2856 — 8. VI 29. a.).

Alla k. N. E. Niitem,
tollidirektor.

Ettevõtete tegevusest.

**Biskviidi- ja šokolaadivabrik A.-S. „Ginovker & Ko“, Tallinnas,
S. Tartu mnt. 23.**

A.-S. „Ginovker ja Ko.“ on ainuke ajakohaselt sisseseatud ja täiesti mehaaniliselt töötav biskviiditööstus Eestis.

Vabrik on asutatud 1906. aastal, kuid moodstate seadistega varustati alles 1927. aastal, mil muudeti ettevõtte ka aktsiaseltsiks.

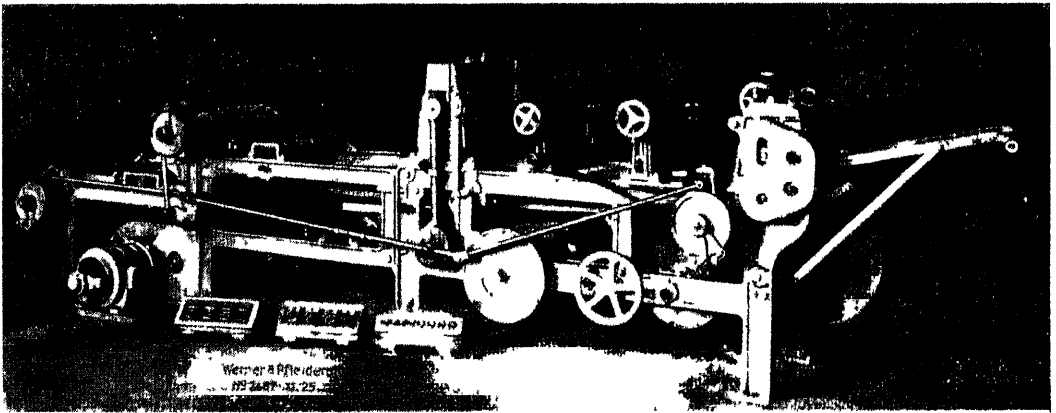
Praegu tootab selts 50.000-kroonilise põhikapitaliga ja ettevõtte peaomanikkudeks on J. Ginovker ja pojad

Vabrikul on kolm suurt osakonda: biskviidi, vahvi ja šokolaadi. Erilise eduga on töötanud biskviidiosakond. Kuigi Ginovkerite biskviiditööstust ei saa võrrelda hiiglasuurte samalaadiliste ettevõtetega biskviiditööstuse sünnimaal — Inglismaal, kus üksikud ettevõtted, nagu maailmakuulsad „Huntly & Palmers“ või „Mc Vitie & Price“ valmistavad mitutuhat klg. valmissaadusi päevas, siiski võime olla uhked, et meil on olemas täiesti ajakohane tööstus sel alal.

Nagu teada, on biskviidi sünnimaaks Inglismaa, kus 19. sajangu esimesel veerandil tekkis

Taina valmistuseks tarvitatakse peajasjalikult jahu, tärklis, suhkrut, siirupit, mett, piima, võid, mune, mitmesuguseid maitseaineid, pähk- leid ja aromaatsaid aineid.

Pärmi, nagu arvata võiks, ei tarvitata, sest pärm teeks taina eelvalmistusprotsessi keerulisemaks, võttes enda jaoks kuni 2% toiduaineid. Pärmil asemel on kondiitripulbrid, nagu söehapu ammonium. Mehaaniliselt segatud ja sõtkatud tainas läheb tainavaltsidemasinaga alla, kus tainas pressitakse valtside abil laiaks ja elastseks tainalindiks, 2—4 sm paksusega. Siit tuleb taina lint štampimis- või väljalõikamismasinasse, kus štambid löövad välja tainalindist rea igavormilisi biskviite, eraldades automaatselt neid

Biskviidi väljalõikamise masin.

pagaritööstuse kõrval biskviidi tootmine. Neil ajal töötati ainult käsitsi. Praegu sünnib aga biskviidi valmistus peamiselt mehaanilisel teel ja tema tootmiseks on asutatud ülemaailma suured eritööstused, eeskätt Inglismaal ja Hollandis, kuna saadused pole leidnud laialdast tarvitamist mitte ainult tähendatud riikides, vaid on võitnud tähelepanuväärse koha ka nende riikide väliskaubanduses.

Biskviidi valmistus vähemal määral, käsitööna, pagaritööstuse kõrval on ka Eestis ammu tuntud, kuid niisugune tootmine on jätnud alati palju soovida, eriti kui pidada silmas tervislikke nõudeid.

Head ja euroopalikku kaupa on pakkunud meile esimesena Ginovkeri biskviiditööstus, organiseerides Eestis ainukese suurtööstuse sel alal.

Nagu tähendatud, sünnib peaaegu kõik töö Ginovkeri tööstuses masinate abil, mille käimapanevaks jõuks on elekter. Kõigepealt segatakse tainas segamis- või n. n. miksmasina-

tainalindist ja asetades metallrestide peale (traadist ja plekist).

Niisuguste restide peal lähevadki biskviidid kohe peale väljalõikamist küpsetamisele.

Ginovkeri tööstus on ainuke ettevõtte Eestis, kel on seks otstarbeks täiesti ajakohane küpsetusahi. Ahi, mille pikkus on umbes 10 meetrit, on varustatud seest aurutorudega, millised annavadki küpsetuseks tarvismineva soojuse, kuna küpsised asetatakse restidel ringkettidele (2 paari), mis alalõpmata läbibivad ahju. Nende ket- tide liikumise kiirust võib nii reguleerida, et biskviit küpseb 2—4 minuti jooksul 200—250° temperatuuri juures, tehes sealjuures ainult ühe läbikäigu ahjus.

Seesugune ahi võib päevas küpsetada kuni 150 puuda valmissaadusi.

Müügivalmis saab biskviit 4—5 päeva jooksul.

Et biskviidid sisaldavad 5—10% niiskust, siis seisavad nad kuivas ruumis kuude viisi, ilma

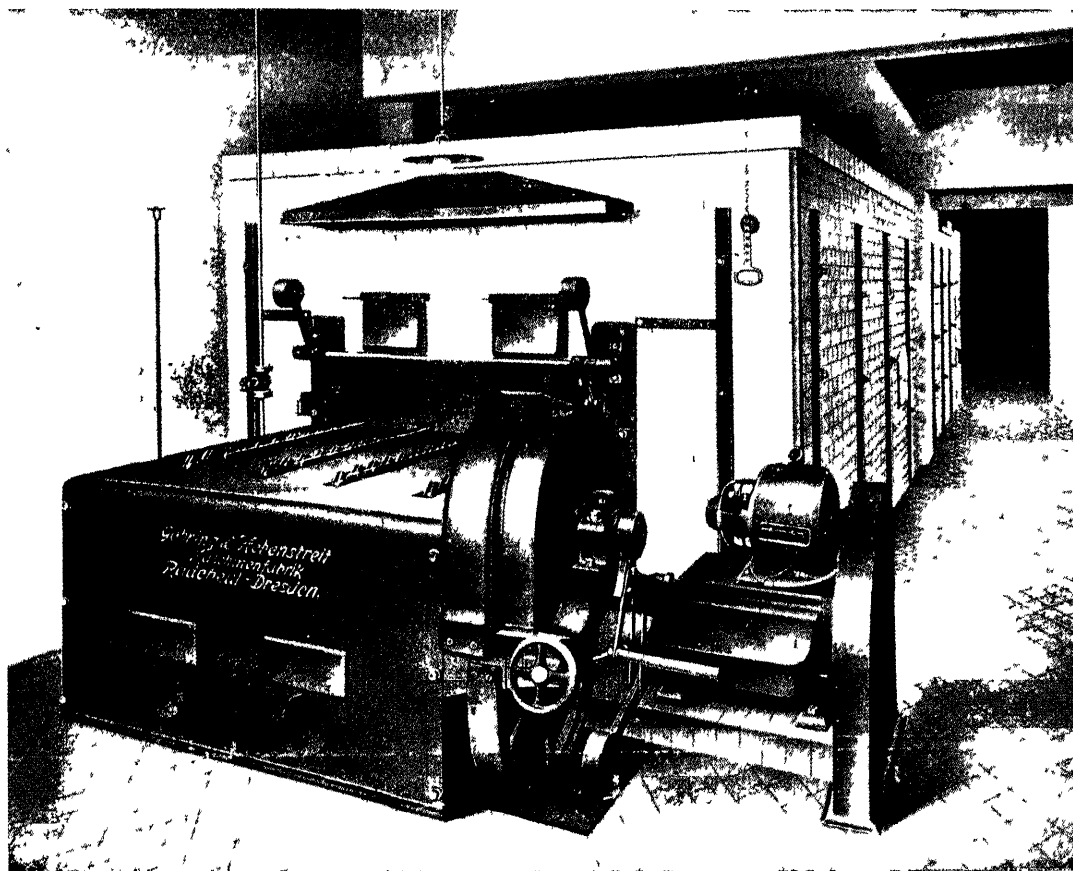
et omaksid vähematki riket, kuna vahem rasvaineid (või) sisaldavad sordid seisavad isegi aastaid.

Oma koosseisu poolest on biskviidid — väherasvalised (8—12% rasvaineid), nagu Albert, Maria, Kulo j. t.; rasvabiskviidid sisaldavad 12—20% rasvaineid.

Peale selle on piima, soola ja juustubiskviidid ning pruunid, n. n. Gadko, Clarissa biskviidid,

(asut. 1928. a.) ja mis tootab mõnekümne töölisega

Vahvlite valmistus sunnib juba palju lihtsalt. Küpsetatakse nad vedelast tainast, mille koosseisus on peaaegaliselt jahu, vesi, piim, muna, rasvained (või) ja mitmesugused maitseained. Vahvlite valmistus toimub eriliste vormidega, mis moodustavad kaks massiivset üksteise peal kaivat aukudega metallplaati.

Automaatne biskviidi auruküpsetusahi.

kus lisaaineteks on kohv, kakao, praetud jahu jne.

Biskviit iseenesest on väga toitev ja maitsev. Tarvitusviiside kohaselt valmistatakse veel mitmesuguseid biskviidi sorte eriotstarbeiks, nagu laste-, šokolaadi-, tee-, jäätisbiskviit, siis haigetele, meresõitudeks jne.

Biskviiditööstuse kõrval valmistab A.-S. „Ginovker ja Ko.“ laiemal määral ka vahvleid, milleks vabrikul on suurem osakond

Küpsetus ise sünnib aga vahvli gaasiahjus, kus vahvli küpsetus kestab vaevalt mõne minuti. Peale küpsetust tulevad vahvlid vahvliase või štampimismasina alla, viimane on varustatud mitmesuguste vormidega. Vahvlite valmistuseks kulub ainult üks päev.

Töölisi on ettevõttel kokku 120, enamasti naistöölised.

Peale selle on vabrikul veel šokolaaditööstus, missugune asub ka Tallinnas, Laulupeo t. 3.

Käesolevaks sügiseks ühendatakse aga see osakond Tartu mnt. asuva tööstusega. Ettevõtte on selleks ehitanud suure kolmekordse kivihoone, kus on ülesseadmisel vastavad masinad ja seadised.

A.-S. „Ginovker ja Ko.“ on oma saadustega võitnud suure poolehoiu kogu Eestis. Ka väljaveoks on vabrikul väljaveateid, eriti Rootsi ja Inglismaale.

—k.

Turgude ülevaade.

Karjasaaduste hinnad Londonis 29. juunil 1929. a.

Või:				
Daani	176 kuni	178 sh.	per cwt.	
Uus Merimaa	152 "	172 "	" "	" "
Eesti	162 "	— "	" "	" "
" soolumata	162 "	— "	" "	" "
Siberi	157 "	158 "	" "	" "

Võihinnad tõusid läinud nädalal 2—1 sh. võrra tsentneri pealt. Nõudmises elavust märgata ei olnud, vaatamata sellele, et hinnad näitasid tõusvat tendentsi. Tarvitamine on rahuldav. Arvatakse, et hinnad praegusest tasapinnast lähemas tulevikus madalamale ei lähe ja importijad on hakanud võid koguma külmutusmajadesse. Eriti suured on võitagavarad asumaade või peale. Ka Eesti võid on rohkesti külmutusmajades, kuid teda hoitakse peaaesjaliselt ostjate poolt. Kopenhageni ametlik noteerimine oli läinud nädalal 295 krooni, võrreldes 285 krooniga eelviimisel nädalal. Nõudmine Saksamaal on nõrk, kuna Saksamaa sisemaa toodang praegu oma kõrgemal tipul püsib. Eestist jõudis Londoni viimase nädala jooksul üle 5000 tünni võid. Või kvaliteeti peetakse kohalikkude ostjate poolt täiesti rahuldavaks ning kauba müük ei tee raskusi.

Pekon:

Daani	112 kuni	118 sh.	per cwt.
Rootsi	112 "	115 "	" "
Eesti	102 "	109 "	" "
Poola	96 "	102 "	" "

Daani ja Rootsi pekoni hinnad avanseerisid läinud nädalal 4 kuni 5 sh. võrra ja Eesti oma 2—4 sh. võrra tsentneri pealt. Üldine turu seisukord on kõva, kuna nõudmist üldiselt rahuldavaks peetakse. Teiselt poolt on pekoni sissevedu praegu tunduvalt väiksem kui läinud aastal samal ajal. Pealegi on pekoni tarvitamine suveajal harilikult suur. Kuna pekoni hinnad suvel harilikult on kõrgemad kui sügisel ja talvel, siis peaks äärmiselt soovitatavaks pidama, et meie pekoni väljavedu ka rohkem suvekuude peale kontsentreeritaks.

Munad:

Daani	12/9 kuni	15 sh.	per 120
Eesti	puuduval turul		
Belgia	11/9 kuni	12/9 "	" "

Nädala alul näitasid munahinnad teatavat lõdvenemist, kuid nädala lõpu poole kõvenesid nad. Kuna Saksamaa praegu suur mandriil toodetud munade ostja on, siis on sissevedu seal vähenenud. Arvatakse, et hinnad Londoni turul lähemate nädalate jooksul paranevad.

Toiduainete turg.

London.			
11. VII. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.			
Northern Manitoba	£	52/9	
Hard Winter	"	44/9	
Rosario Santa	"	44/6	
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.			
Manitoba	"	38/	
Austraalia	"	31/9	
Kansas	"	38/—	
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela.			
California, kaal — 424 Ingl. naela	"	42/3	
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela			
La Plata	"	23/3	
Canada Nr. 2	"	24/3	
6. VII. Linad, cif.			
Riga	"	76.0.—	78.0

Pärnu H. D.	£	71.0.—	—
Slanetz U/A Medium	"	83.0.—	—
Bacon, kaal 112 Ingl. n.			
Iiri	sh.	122.0	130.0
Daani	"	112.0	118.0
Kanada	"	112.0	115.0
Hollandi	"	108.0	114.0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela			
Inglise	"	17.0	19.0
Daani	"	13.0	16.0
11. VI. Või, kaal — 112 Ingl. n.			
Daani	"	172.0	174.—
Uus-Merimaa	"	—	—
Austraalia	"	—	—
Argentiina	"		
Läti	"	162—	164
Eesti	"	162—	164
Leedu	"	156.0—	160.0
Siberi	"	155.0	158.0
Uus Merimaa	"	171.0—	172.0

Hamburg.

11. VII. Nisu.		
Sisemaa, tonni eest . . .	Mk.	254—256
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		14.60
Hard Winter II, 100 kgr.		
eest termiin	fl.	12.35
Ameerika jahu, 100 kgr.		
eest termiin	\$	—
Rukis.		
Sisemaa, tonni eest loco .	Mk.	225—227
Western II, cif 100 kg. eest loco fl.		10.65
Kaerad.		
Sisemaa, tonni eest . . .	Mk.	212—214
10. VII. Odrad, talve		
Sisemaa, tonni eest . . .		
Odrad, suve.		
Sisemaa, tonni eest . . .		184—206
11. VII. Suhkur.		
C. S. R. Feinkorn, 50 kg.		
eest, loco		11/6

Saksa, 50 kg. eest termiin .		—
American Fine Granulated		
50 kg. eest		—
Riis Burmah II, 50 kg. eest	\$	13/10 ^{1/2}
10. VII. Rasv.		
Purelard American, 100 kg.		
eest	\$	31
Steamlard	"	29 ^{5/8}
11. VII. Või, Berliini en gros		
hinnad, tsentneri eest . . .		
Sisemaa I sort		—
" II "		—
" III "		—
Välismaa		—
Eesti või	Rmk.	173—175
Läti või, punane	"	174
" must	"	169
Uus Merimaa	"	178
Siberi	"	174—177

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	29. VI	1. VII	2. VII	3. VII	4. VII	5. VII	6. VII	8. VII	9. VII	10. VII	11. VII
Frank	123.88	123.99	123.96	123.97	123.97	123.98	124.96	123.94 ^{1/2}	123.98	123.90	123.90
Dollar	4.8491	4.8490	4.8482	4.8484	4.84 ^{20/93}	4.8487	4.8485	4.85 ^{1/8}	4.8525	4.8506	4.8507
Rootsi kroon	18.09 ^{7/8}	18.09 ^{3/4}	18.088	18.09	18.09	18.09 ^{1/4}	18.09 ^{1/4}	18.09 ^{1/2}	18.098	18.09 ^{7/8}	18.09 ^{3/4}
Daani kroon	18.20 ^{5/8}	18.20 ^{5/8}	18.20 ^{5/8}	18.20 ^{7/8}	18.21	18.21 ^{1/8}	18.21 ^{1/4}	18.21	18.21 ^{3/8}	18.21 ^{1/4}	18.21 ^{1/4}
Norra kroon	18.19 ^{7/8}	18.198	18.19 ^{7/8}	18.198	18.20	18.20 ^{1/8}	18.20	18.20	18.20 ^{1/8}	18.20 ^{1/8}	18.20 ^{1/4}
Saksa mark .	20.34 ^{3/4}	20.35 ^{3/8}	20.35 ^{5/8}	20.35 ^{3/4}	20.35 ^{1/2}	20.36 ^{1/8}	20.36 ^{1/4}	20.36 ^{1/2}	20.37 ^{3/8}	20.368	20.368
Sooma mark	192.90	192.94	192.89	192.92	192.75	192.90	192.90	192.75	193.—	192.95	192.95
Floriin	12.0771	12.0787	12.07 ^{1/2}	12.0787	12.0775	12.0768	12.0775	12.0775	12.0795	12.08	12.0787
Liira	92.67	92.66	92.67	92.68	92.67 ^{1/2}	92.71	92.72	92.70 ^{1/2}	92.77	92.75	92.72 ^{7/8}
Helveetsia fr.	25.20 ^{3/8}	25.20 ^{1/4}	25.20 ^{1/4}	25.21	25.21	25.21 ^{1/4}	25.21 ^{1/4}	25.21 ^{1/2}	25.23	25.23	25.22 ^{5/8}
Tshehhosl.kr.	163.81	163.81	163.81	163.85	163.75	163.78	163.78	163.75	164.03	163.93	163.93
Belgia frank	34.90 ^{3/4}	34.92 ^{5/8}	34.92 ^{5/8}	34.92 ^{3/4}	34.92 ^{1/2}	34.92	34.92 ^{1/4}	34.91	34.91	34.91 ^{1/4}	34.90 ^{5/8}
Schillingid .	34.50	34.50	34.50	34.48	34.49	34.50	34.51	34.50 ^{1/2}	34.51	34.49	34.49
Pengo	27.81	27.81	27.81	27.81	27.82	27.82	27.82	27.81	27.83	27.82	27.83
Latt	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.19	25.21
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . . .	9.43	9.42	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.43	9.42	9.43
Eesti kroon .	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18
Höbe p/unts		2/2 ^{1/16}	2/2	2/1 ^{15/16}	2/2 ^{1/16}	2/2 ^{1/16}	2/2 ^{3/16}	2/2 ^{3/16}	2/2 ^{3/16}	2/2 ^{1/8}	2/2 ^{3/16}
Plaat. p/unts	245/—										
Kuld p/u. . .	241/8							84/10 ^{1/2}	84/10 ^{1/2}		

	B E R L I I N										
	28. VI	29. VI	1. VII	2. VII	3. VII	4. VII	5. VII	8. VII	9. VII	10. VII	11. VII
Naelsterling .	20.352	20.345	20.355	20.356	20.355	20.357	20.364	20.368	20.375	20.372	20.367
Frank	16.43	16.425	16.415	16.42	16.42	16.425	16.425	16.43	16.44	16.435	16.435
Dollar	4.1963	4.196	4.1975	4.198	4.198	4.198	4.1995	4.1995	4.1985	4.199	4.1985
Rootsi kroon	112.49	112.43	112.48	112.48	112.53	112.50	112.53	112.54	112.54	112.55	112.53
Daani kroon	111.80	111.77	111.82	111.81	111.80	111.80	111.84	111.85	111.88	111.86	111.84
Norra kroon	111.83	111.79	111.83	111.83	111.83	111.83	111.88	111.87	111.92	111.90	111.87
Sooma mark	10.543	10.534	10.547	10.548	10.55	10.553	10.553	10.555	10.555	10.555	10.555
Floriin	168.46	168.45	168.51	168.54	168.54	168.54	168.59	168.64	168.70	168.64	168.61
Liira	21.96	21.965	21.97	21.965	21.965	21.97	21.975	21.97	21.965	21.965	21.965
Helveetsia fr.	80.72	80.72	80.75	80.76	80.735	80.74	80.75	80.755	80.735	80.74	80.725
Tshehhosl.kr.											
Belgia frank	58.295	58.29	58.31	58.27	58.28	58.28	58.31	58.32	58.34	58.335	58.34

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg. 44.00 - 46.70	Heeringad, Matfulls	tünn 48.00—54.00
" sõre, Ameerika ja Inglise	" 45.30—46.—	Heeringad, Schoti Matties	" 51.00—53.00
"J. Puhk ja Pojad" suurveski		" Schoti Matfulls	" 55.00—57.00
Jahu: rukki	" 16.80—17.40	" Norra	" 25.—
" püül	" 23.80—25.00	Liha, sea, I sort	1 kg. 1.1—1.24
" nisu, pehme — sõre	" 37.00—47.00	Liha, looma, I sort	" 0.73—0.85
"J. Puhk ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvillase kotiga.		Ölikoogid, linaseemne	100 kg. 20.—
Püülijahu:		" päevalille	" 20.—
Rukkipüül patent (à 50 kg.) harilik	28.60	" suhkrupeedi	" 12.60
" Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	45.50	Jahu, päevalille	" 20.—
" Kalev	43.—	Segajõutoit I s.	" 19.30
" Taara	42.—	" II s.	" 17.75
" Kungla	39.—	Soja tangud	" 20.—
" Sampo	37.—	Nisukliid	" 13.00—13.50
Manna	48.—	Puuvillane riie, Bjas	meeter 0.59—0.73
Granular	44.—	" Mitkal	" 0.45—0.53
" poolsõre	46.50	Lina, Liivi R. Saatejaam	1000 kg. —
" sõre	47.—	" Petseri	" —
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.	" Võru	" —
Jahu, rukki	" 17.85—18.75	" Tartu	" —
" püül	" 24.00—24.60	Kivistüsi, auru, Yorkshire,	
" nisu, pehme — sõre	" 35.90—45.40	2 korda pestud	1000 kg. 27.50—28.50
Peluskid, külvi	" —	" Newcastle	" 27.50—28.50
Vikid	" —	" sepa	" 28.50—29.50
Nisu, külvi, suvi „Rubiin“	" —	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	" 40.—
Rukis, Saksamaa	" 15.30—15.70	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	" 6.10
Kaerad, toidu, Eesti	" 14.50—14.80	" I „B“	" 5.50
" Saksamaa	" 15.60—16.20	" II „“	" 4.90
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	" —	" III „“	" 2.75
Odrad, toidu	" 17.30—17.50	" Fenolaat, netto	100 kg. 9.50
" külvi, kahetahuline	" —	" Gudroon, brutto	" 12.25
" neljatahuline	" —	" Tooresõli, netto	" 9.25
Herned, valged, Vene	" —	" „Mootornafta“	" 10.—
" Hollandi	" 36.00—38.00	Riigi turbatööstus: „Turvas“	1000 kg. 12.85
Riis, Burma II	" 38.50—39.00	Põlevkivipigi franko j. Kohtla	100 kg. 11.25
Kartulid, eksport	" —	Raud, sordi	" 16.50—18.50
Kartulitärklis „Superieur“	" 41.20	" vits	" 20.00—28.00
Siirup, kartuli, 42%0	" 48.80	" plekk	" 24.00—28.00
Glükoos	" 45.70	" plekk, tsiingitud	" 35.00—38.00
Või, eksport, I sort	1 kg. 2.65—2.70	" talad	" 16.—
Margariin, välismaa	" 1.17—1.22	Teras, Inglise	" 75.—100.—
" kodumaa	" 1.09—1.15	" Saksa	" 75.—150.—
Kaseiin, Eesti	100 kg. 74.—78.—	" vedru	" 27.50—30.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa	1 kg. 1.75—1.80	" tööriistade	" 73.25—85.40
Munad, eksport, Is. (kast 360 tk.)	kast 30.60—32.40	Inglitina	" 500.—550.—
Kakao, Hollandi	1 kg. 1.55—1.75	Seatina	" 53.40—57.95
" Inglise	" 1.30—1.45	Vaskplekk, punane	" 250.—
Kohv, Rio, Santos	" 2.65—2.75	" valge	" 230.—
" Keskk-Ameerika sordid	" 3.20—4.25	Tsinkplekk	" 97.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	" 5.20—5.65	Masinaõli,	
" Orange Pekoe, Java	" 4.70—5.30	" Poola	" 27.45—29.90
" Moning, Hiina	" 2.55—2.80	" Ameerika	" 24.40—26.25
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg. —	" mootori	" 29.90—31.70
" Inglise	" 34.50—35.—	" Poola	" 35.40—42.70
" Tsch.-Slov.	" 34.50—35.—	" auto	" 32.95—34.80
" Vene	" 34.—	" Poola	" 39.65—103.70
Suhkur, peenike, valge, Poola	" 34.00—34.50	" Poola	" 36.60—45.75
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun jaam Irboska ja Narva	" 3.35—3.40	Linaseemneõli	" 87.00—90.00
" Saksa	" 3.75—4.25	Värnits	" 90.00—95.00
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn 44.00—50.00	Tsilindriõli, Ameerika 280 ⁰	" 31.10—36.60
		" 320 ⁰	" 45.75—54.90
		Nafta, Vene	" 13.10—14.00
		" Ameerika	" 11.90—13.10
		" Poola	" 11.90
		Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	" 17.25—18.50
		" Am., sistern. ja vaadid	" 17.25—18.50
		Bensin, Vene	" 36.00—39.00
		" Ameerika	" 36.00—39.00

